

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยวิชาภาษาไทยและวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อ่างทอง เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐาน แนวคิด และทฤษฎีที่ใช้สนับสนุนการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรียงลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

1.1 ความหมายของงานวิชาการ

1.2 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

1.3 ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ

1.4 แนวคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2. การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาอ่างทอง

2.1 สภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาอ่างทอง

2.2 ผลการดำเนินงานทางด้านการจัดการศึกษาที่ผ่านมาในปี 2546

2.3 กิจกรรมส่งเสริมการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของนักเรียน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยในประเทศ

3.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

4. สรุปแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

รายละเอียดของแต่ละหัวข้อ มีดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

1.1 ความหมายของงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผู้เรียน ซึ่งเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ผู้บริหารและครู นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของงานวิชาการไว้มากมาย พอสรุปได้ดังนี้

หวน พิณรุฬห์ (2528 : 45) กล่าวไว้ว่า งานวิชาการ เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยตรง ซึ่งครอบคลุมเกี่ยวกับหลักสูตร แผนการสอน การนิเทศการสอน ตารางสอน สื่อการสอนหรือเทคโนโลยีทางการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน ห้องสมุด และการประเมินผลการศึกษา

กิติมา ปรีดีคิลก (2532 : 48) กล่าวไว้ว่า งานวิชาการในโรงเรียนนอกจากหมายถึงความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาหลักที่ถือว่าจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมแล้ว ปัจจุบันงานวิชาการยังหมายรวมถึง การอบรมศีลธรรมจรรยา และความประพฤติของนักเรียน เพื่อให้เป็นคนดี นอกเหนือจากความรู้ ความสามารถ ที่จะนำมาเลี้ยงชีวิตให้มีความสุข ความพอใจตามเอกัตภาพ และสภาพความเป็นอยู่ ตลอดจนช่วยเหลือเผื่อแผ่แก่เพื่อนบ้านและสังคมตามสมควรด้วย

กัญญา สาทร (2534 : 324) กล่าวไว้ว่า งานวิชาการ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนนักเรียน ให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพสูงสุด

อุทัย บุญประเสริฐ (2540 : 25) กล่าวไว้ว่า งานวิชาการ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ การบริหารหลักสูตรให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและได้ผลผลิตของหลักสูตร ซึ่งหมายถึงตัวเด็กที่เป็นผลผลิตของหลักสูตรที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและงานวิชาการจะครอบคลุมการบริหารหลักสูตร ซึ่งเป็นตัวการสำคัญในการกำกับหรือการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาล่าเรียนของโรงเรียน

จากแนวคิดของนักวิชาการ สรุปได้ว่า งานวิชาการ หมายถึง กิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ตลอดจนการนำหลักสูตรไปใช้ การบริหารหลักสูตรให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยงานด้านหลักสูตร แผนการสอน การนิเทศการสอน การจัดทำตารางสอน สื่อการเรียนการสอนหรือเทคโนโลยีทางการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน งานห้องสมุดและการประเมินผลทางการศึกษา รวมทั้งการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ความประพฤติของนักเรียนเพื่อให้เป็นคนดี คนเก่ง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งได้ผลผลิตคือนักเรียนที่มีคุณภาพได้มาตรฐานมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.2 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

สำหรับความหมายของการบริหารงานวิชาการนั้น มีนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 16) กล่าวไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536ข : 391) ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี ให้เหมาะสมกับเป้าหมายของหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) อย่างมีประสิทธิภาพ

จิตตรา กาญจนวิบูลย์ (2539 : 12) กล่าวไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวกับงานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานด้านการเรียนการสอน งานด้านวัสดุประกอบหลักสูตรหรือการเรียนการสอน การวัดผล และการประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศภายใน และการประชุมอบรมทางวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 163) ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การปรับปรุงพัฒนา การเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

ฟิช (Fisk, 1975 : 214) กล่าวไว้ว่า งานวิชาการเป็นงานรับผิดชอบของโรงเรียน ตั้งแต่ การบ่งถึงปรัชญา และจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของโรงเรียนด้วยการคำนึงถึงบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ของชุมชนเป็นพื้นฐาน รวมถึงการประเมินผลโปรแกรมทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องและกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ

จากแนวคิดของนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษา สรุปได้ว่า การบริหารงาน วิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนา การเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้นักเรียนเกิด การเรียนรู้ บรรลุวัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งเป็นงานรับผิดชอบของโรงเรียน ตั้งแต่การบ่งถึงปรัชญา และจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของโรงเรียนด้วยการคำนึงถึงบุคคลในอาชีพ ต่าง ๆ ของชุมชนเป็นพื้นฐาน ประกอบด้วยงานด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศภายใน ด้านการวัดผล ประเมินผลการศึกษา และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

1.3 ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ

นักวิชาการ นักการศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษา ได้ระบุขอบข่ายของการ บริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

กิตติมา ปรีดีติลล (2532 : 74) ได้แบ่งขอบข่ายงานวิชาการ ออกเป็น 6 ประการ คือ

1. แผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ

2. หลักสูตรและการสอนประกอบด้วย หลักสูตร โครงการศึกษา ประมวลการสอน
3. การจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย งานการจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดการครูเข้าสอน การจัดแบบเรียน การจัดห้องสมุด การจัดทำคู่มือครู
4. สื่อการสอน
5. การปรับปรุงการเรียนการสอน การนิเทศการสอน การฝึกอบรม
6. การวัดผลประเมินผล

บุญมี เณรชอด (2536 : 2) กล่าวไว้ว่า งานวิชาการเป็นกิจกรรมที่กว้างขวางครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้

1. หลักสูตรและเอกสารการใช้หลักสูตร
2. ตารางสอนและวิธีการสอน
3. วัสดุอุปกรณ์และการใช้แหล่งทรัพยากรในห้องอื่น
4. ห้องสมุด
5. กิจการนักเรียน
6. การนิเทศงานวิชาการในโรงเรียน
7. การแนะแนว
8. การวัดผลและประเมินผลการศึกษา
9. การวางแผนปรับปรุงงานวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536ก : 7) ได้กำหนดขอบข่ายของงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ไว้ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. ด้านการเรียนการสอน
3. ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
4. ด้านการวัดผลและประเมินผล
5. ด้านห้องสมุด
6. ด้านการนิเทศภายใน
7. ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 163) ได้กำหนดขอบข่ายของงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาไว้ 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร
2. ด้านการวิจัยในชั้นเรียน
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน

4. ด้านการนิเทศภายใน
5. ด้านการวัดผลประเมินผลการศึกษา
6. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

อุทัย บุญประเสริฐ (2538 : 82) ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการดังนี้

1. เรื่องความรู้ความเข้าใจพื้นฐานที่เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้
2. เรื่องการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการและจุดหมายหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร
3. เรื่องกิจกรรมนักเรียนและการบริหารกิจกรรมนักเรียนให้ตอบสนองหลักสูตรและเสริมสร้างหลักสูตรให้เป็นผลสมบูรณ์
4. เรื่องสื่อการเรียนการสอนและกิจกรรมห้องสมุด เพื่อการส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรโดยตรง เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตรและเพื่อเสริมความทันสมัยทางวิชาการให้กับครูโดยตรง
5. เรื่องการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ตามจุดหมายและหลักการของหลักสูตร และการประเมินคุณภาพทางวิชาการของโรงเรียน
6. เรื่องการนิเทศการศึกษาและพัฒนาวิชาชีพสำหรับบุคลากรทางวิชาการโรงเรียน เซอร์จิโอวานนี และคนอื่น ๆ (Sergiovanni and others. 1980 : 267 – 268) กล่าวไว้ว่า ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ ได้แก่

1. การตั้งปรัชญาการศึกษาและตั้งวัตถุประสงค์ในการบริหารงานเพื่อให้บรรลุปรัชญาการศึกษานั้น
2. การจัดทำโครงการเพื่อให้การบริหารงานบรรลุวัตถุประสงค์ตามต้องการ
3. การจัดให้มีการประเมินผลหลักสูตรและการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ
4. การสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้พร้อมที่รับการเปลี่ยนแปลง
5. การจัดหาวัสดุเพื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ

มินูดีน (Minudin. 1987 : 2403-A) ได้ทำการวิจัย พบว่า บทบาททางด้านวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยหน้าที่หลัก 6 ประการ คือ

1. การประเมินผลโครงการของโรงเรียน
2. สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานมีการศึกษาและประสบการณ์เพิ่ม
3. กำหนดวัตถุประสงค์ของโรงเรียนอย่างชัดเจน
4. ควบคุมโครงการและกิจกรรมอย่างอื่นทั้งหมดของโรงเรียน
5. สอนในบางระดับชั้น
6. รู้และเข้าใจกฎข้อบังคับในการเรียนรายวิชาต่าง ๆ

จากข้อบ่งชี้ของการบริหารงานวิชาการของนักวิชาการ นักการศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษา สรุปได้ว่า ข้อบ่งชี้ของนักวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการกรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีส่วนที่คล้ายคลึงกันและครอบคลุมการบริหารงานวิชาการในเกือบทุกด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านห้องสมุด ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยวิชาภาษาไทยและวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง โดยใช้กรอบความคิดการบริหารงานวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 163) ตามข้อบ่งชี้การบริหารงานวิชาการ 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศภายใน ด้านการวัดผลประเมินผลการศึกษา และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร

นักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ธำรง บัวศรี (2532 : 6) กล่าวว่า วิชาหลักสูตร คือ แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้น เพื่อแสดงจุดหมายของการจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรม และมวลประสพการณ์แต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตามจุดหมายที่กำหนดไว้

กรมวิชาการ (2535 : 1) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง ประสพการณ์ทั้งหมดที่โรงเรียนจัดขึ้นให้นักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ มีทักษะเกิดความคิดเจตคติที่ดี อันจำเป็นต่อการดำรงชีวิต

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 40) กล่าวว่า วิชาหลักสูตรมี 3 ประการคือ

1. หลักสูตรเป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎี หลักการและการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามที่มุ่งหมายไว้
2. หลักสูตรเป็นระบบในการจัดการศึกษา โดยมีปัจจัยนำเข้า (Input) เช่น ครู นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ กระบวนการ (Process) ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลผลิต (Output) คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จทางการศึกษา เป็นต้น
3. หลักสูตรเป็นแผนการจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งประสพการณ์ฝึกฝนผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

อำนาจ บุญช่วย (2537 : 16) กล่าวถึงงานหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่มีบทบาทต่อการนำหลักสูตรไปใช้ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อความสำเร็จของหลักสูตร ต้องใช้เทคนิคและความสามารถของผู้บริหารเอง เพราะผู้บริหาร โรงเรียนมีความใกล้ชิด ทั้งครู และนักเรียน ย่อมทราบพื้นฐานของความเป็นไปได้ของครูแต่ละคน เป็นอย่างดี จึงเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะวางแผนการใช้หลักสูตรอย่างถูกต้อง

อุทัย บุญประเสริฐ (2540 : 5) กล่าวไว้ว่า ในการบริหารงานวิชาการนั้น ผู้บริหาร หรือนักจัดการที่โรงเรียน จะต้องรู้จักและเข้าใจหลักสูตรเป็นอย่างดี จะต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ ของหลักสูตรและจะต้องรู้ว่าหลักสูตรเป็นแม่บท (Master plan) ในการทำงานของโรงเรียน

แฮส (Hass. 1993 : 3) กล่าวไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมด ที่ผู้เรียนแต่ละคนได้รับในโปรแกรมทางการศึกษา เพื่อบรรลุเป้าประสงค์กว้าง ๆ และจุดประสงค์ เฉพาะ

จากแนวคิดของนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษารูปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง ศาสตร์ที่มีทฤษฎี หลักการ แผนการจัดการเรียนการสอนและมวลประสบการณ์ทั้งหมด ที่โรงเรียนจัดขึ้นทั้งในและนอกห้องเรียน โดยมีการแสดงถึงจุดมุ่งหมายของการจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน มีความรู้และทักษะ เจตคติที่ดี ที่จำเป็น ต่อการดำรงชีวิต ตามเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของผู้บริหารสถานศึกษานั้น มีผู้กำหนด บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตร และให้ความหมายของการนำ หลักสูตรไปใช้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536ก : 7-8) ได้ให้แนวทาง ปฏิบัติงานด้านการบริหารหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนี้

1. จัดให้มีหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร เช่น แผนการสอน กำหนด การสอน คู่มือครู แผนการสอนให้เพียงพอ และครบถ้วนทุกระดับชั้นเรียน
2. ศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรให้ชัดเจนตั้งแต่หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง ของหลักสูตร เนื้อหาสาระ ตลอดจนถึงการวัดและประเมินผล โดยอาจตั้งเป็นคณะกรรมการ ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่าย วิชาการ หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ และครูผู้สอน ร่วมเป็นกรรมการ
3. วางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ โดยการจัดประชุมผู้เกี่ยวข้องและครูผู้สอน เพื่อชี้แจง แนะนำ ทบทวนหลักสูตร ก่อนเปิดภาคเรียน หรือก่อนลงมือสอน

4. นิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ โดยพิจารณาจากรายงานต่าง ๆ เช่น แบบบันทึกการสังเกตการสอน แผนการสอน บันทึกการสอน คุณภาพและความรู้ความสามารถของนักเรียน

5. ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้หลักสูตร โดยการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุทั้งในส่วนของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียน และในส่วนของปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

6. พัฒนาตนเองและครูผู้สอน ให้มีความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร อยู่เสมอ โดยเข้าร่วมประชุม สัมมนา อบรม ฟังการอภิปราย หรือสนทนา ร่วมกับผู้มีความรู้ด้านหลักสูตร หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536ก : 149) ยังได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ ขอบข่าย กระบวนการจัดการศึกษาตามหลักสูตร
2. ศึกษารายละเอียดของแผนการสอน คู่มือครู หนังสือเรียน หนังสืออ่านประกอบ
3. วางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน
4. ติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร
5. ประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ในระดับต่าง ๆ
6. ประเมินผลด้านคุณภาพนักเรียนเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้
7. ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้หลักสูตรทั้งในด้านตัวผู้สอน กิจกรรมการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
8. พัฒนาคู่มือครูให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและสามารถนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ
9. เข้าร่วมประชุม สัมมนา อบรม เรื่องการใช้หลักสูตร การแก้ไขปัญหาและเรื่องอื่น ๆ เกี่ยวกับหลักสูตร
10. การเตรียมการเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กก่อนเกณฑ์ เข้าเรียนในระดับประถมศึกษา

อำภา บุญช่วย (2537 : 28) กล่าวว่า iva การบริหารหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ คือ การนำเอกสารหลักสูตรไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับตัวผู้เรียนให้มากที่สุด

บุญเขื่อน มีแก้ว (2539 : 16) กล่าวว่า iva การบริหารหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นงานบริหารด้านวิชาการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ เพราะผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความสามารถที่จะให้คำแนะนำและช่วยเหลือครูในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีการวางแผนการใช้หลักสูตร การให้ครูได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับหลักสูตร ขั้นตอนของหลักสูตร และการนำ หลักสูตรไปใช้ ตลอดจนการจัดหาเอกสารหลักสูตร คู่มือครูให้เพียงพอกับความต้องการของครู

จากแนวคิดของนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษา สรุปได้ว่า หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการศึกษา และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้อย่างชัดเจน การพัฒนาตนเองและครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอยู่เสมอ โดยการประชุม อบรม หรือสัมมนา การจัดหาเอกสารหลักสูตร เอกสารประกอบการสอน คู่มือครูให้มีใช้ในโรงเรียนอย่างเพียงพอครบถ้วน มีการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียน และชุมชน การส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้ครูสามารถวิเคราะห์หลักสูตร มีการจัดทำแผนการสอน กำหนดการสอน มีการดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ให้สอดคล้องตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้

1.3.2 ด้านการวิจัยในชั้นเรียน

ผลการประเมินผู้เรียนทำให้ครูได้รู้ข้อบกพร่องของผู้เรียนแต่ละคน และคิดหาวิธีการที่จะพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งการวิจัยในชั้นเรียนเป็นวิธีการหนึ่งที่มีกระบวนการที่เป็นระบบ สามารถนำมาแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องของผู้เรียนและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงมีนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

ประวิต เอรารวรรณ์ (2542 : 2) กล่าวว่า iva การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน หมายถึง การศึกษาค้นคว้าของครูซึ่งจัดว่าเป็นผู้ปฏิบัติงานในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือพฤติกรรมนักเรียน และคิดวิเคราะห์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน

สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (2544 : 3) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน กระทำโดยครูผู้สอนโดยมีเป้าหมายหลักเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนของตน เพื่อให้เกิด

ประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนในชั้นที่ครูสอนอยู่ และสามารถเผยแพร่เป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษาก็ได้

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2544 : 9) กล่าวไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยที่มีเป้าหมายเพื่อนำผลไปใช้ปฏิบัติงานจริงด้วย เป็นการวิจัยเพื่อนำผลไปพัฒนาและถ้าพบข้อบกพร่องก็ทำการวิจัยและนำผลไปพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนา โดยการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ค้นคว้าเพื่อสร้างความรู้ใหม่ทางการศึกษาและสิ่งประดิษฐ์ใหม่ทางการศึกษา ความรู้ใหม่ทางการศึกษา เช่น วิธีสอน เทคนิคการสอน รูปแบบการสอนใหม่ หลักการสอนใหม่ ทฤษฎีการศึกษาใหม่ ส่วนสิ่งประดิษฐ์ใหม่ทางการศึกษาคือ สื่อการเรียนการสอน เช่น ชุดการเรียนแบบฝึก แบบฝึกหัด โปรแกรมการเรียน ความรู้และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ที่ได้จากการวิจัย ผ่านการตรวจสอบอย่างมีระบบ ผลการวิจัยในชั้นเรียนมีประโยชน์คือ ใช้ผลการค้นพบเป็นแนวทางนำไปจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย อีกทั้งเป็นการพัฒนาตนเอง คือเป็นผู้สร้างความรู้เป็น

พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2545 : 24) กล่าวไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยปฏิบัติการที่ครูได้แสวงหาวิธีการหรือนวัตกรรม ทางเลือกในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

อุทุมพร จามรมาน (2537 : 37 ; อ้างอิงจาก ประกอบ มณีโรจน์. 2544. เรียนรู้สู่การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน. หน้า 3) เรียกการวิจัยในชั้นเรียนว่า การวิจัยของครู หมายถึง การวิจัยโดยครูที่ศิษย์ของครูที่ศิษย์และเพื่อนักเรียนของตน เป็นการวิจัยที่เกิดขึ้นกับนักเรียนว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้าง ทำไมจึงเกิดและมีวิธีแก้ไขอย่างไร

สุวัฒนา สุวรรณเขตนิกม (2538 : 6 ; อ้างอิงจาก ประกอบ มณีโรจน์. 2544. เรียนรู้สู่การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน. หน้า 3) กล่าวไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้อันเป็นความจริงที่เชื่อถือได้ในเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้อของนักเรียนในบริบทของชั้นเรียน

กรมวิชาการ (2542 : 7 ; อ้างอิงจาก ประกอบ มณีโรจน์. 2544. เรียนรู้สู่การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน. หน้า 3) ให้ความหมายไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการที่ครูศึกษาค้นคว้าเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียน การสอนที่ตนรับผิดชอบ จุดเน้นของการวิจัยในชั้นเรียนคือ การแก้ปัญหาหรือการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ดังนั้น การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการศึกษาและวิจัยควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ดังนั้นการวิจัยในชั้นเรียนเป็นการศึกษาและวิจัยควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน เพื่อแก้ปัญหาและ/หรือพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองและเผยแพร่ผลงานวิจัยให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นต่อไป

ชาตรี ตำราญ (2544 : 2 ; อ้างอิงจาก ประกอบ มณีโรจน์. 2544. เรียนรู้สู่การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน. หน้า 4) กล่าวไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน คือ การทดลองยุทธวิธีใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาของครู ซึ่งคิดค้นมาเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติ แต่หวังให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ทั้งครูและเด็กมากที่สุด เพราะฉะนั้นงานวิจัยในชั้นเรียนจะไม่เป็นเรื่องราวใหญ่โตที่ต้องใช้เวลาเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ผลนานนับเดือน นับปีจนเป็นผลงานเล่มใหญ่

ประกอบ มณีโรจน์ (2544 : 4) กล่าวไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน คือ กระบวนการแสวงหาความรู้ความจริง ด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้ในเนื้อหาที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

สุวิมล ว่องวานิช (2546 : 21) กล่าวไว้ว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน คือ การวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนหรือส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ทันที และสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของตนเองให้ทั้งตนเองและกลุ่มเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนได้มีโอกาสนิยาม อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแนวทางที่ได้ปฏิบัติและผลที่เกิดขึ้น เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทั้งของครูและผู้เรียน

จากแนวคิดของนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษารูปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้ความจริงโดยการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์หรือใช้วิธีการที่เชื่อถือได้ ที่กระทำโดยครูผู้สอนในห้องเรียนเพื่อศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิธีการหรือนวัตกรรมซึ่งเป็นทางเลือกในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นการกระทำอย่างรวดเร็วและนำผลที่ได้ไปใช้ทันที การสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตนเองและเพื่อนร่วมงานในโรงเรียน ได้มีโอกาสนิยามอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแนวทางที่ได้ปฏิบัติ การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีการคิดวิเคราะห์ เป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเอง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนในชั้นหรือวิชาที่ครูสอน การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีการเผยแพร่ผลงานเพื่อให้เป็นประโยชน์ ต่อวงการศึกษ เป็นการสร้างความรู้ใหม่ทางการศึกษาได้แก่วิธีสอน เทคนิคการสอน รูปแบบ การสอนใหม่ หลักการสอนใหม่ ทฤษฎีการศึกษาใหม่ การสร้างสิ่งประดิษฐ์ใหม่ทางการศึกษา ได้แก่สื่อการเรียนการสอน ชุดการเรียน แบบฝึก แบบฝึกหัด โปรแกรมการเรียน โดยผ่านการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ

1.3.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งครูเป็นผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญมากขึ้นในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน โดยต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สัมผัสและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นเพื่อนมนุษย์ ชุมชนชาติ และเทคโนโลยี ดังนั้นจึงมีนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษา ได้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

สุมน อมรวิวัฒน์ (2533 : 460) กล่าวว่าไว้ว่า การสอน คือ สถานการณ์อย่างหนึ่ง ที่มีสิ่งต่อไปนี้เกิดขึ้น ได้แก่

1. มีความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน นักเรียนกับสิ่งแวดล้อม และครูกับนักเรียนกับสิ่งแวดล้อม
2. ความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์นั้นก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่
3. ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ใหม่นั้นไปใช้ได้

สมบูรณ์ สงวนญาติ (2534 : 20) กล่าวว่าไว้ว่า การเรียนการสอนเป็นกระบวนการให้เกิดความรู้และจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 72) กล่าวว่าไว้ว่า การสอน(Teaching) หมายถึง การถ่ายทอดความรู้จากครูไปสู่ผู้เรียน และการเรียนการสอน (Instruction) มีความหมายกว้างกว่าการสอน หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสอนด้วย เช่น การใช้สื่อการสอน การจัด กิจกรรมระหว่างสอน การทดสอบ เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536ก : 406) ได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่ครูและเด็กทำร่วมกัน ถ้าจะแยกออกก็เป็น 2 ส่วน ก็เป็นการเรียน คือ กิจกรรมที่เด็กทำ และการสอนคือ กิจกรรมที่ครูทำแต่ในทางปฏิบัติแล้วทั้งสองอย่างนี้ทำไปพร้อม ๆ กัน จึงเรียกรวมกันว่า การเรียนการสอน

อัมภา บุญช่วย (2537 : 67) กล่าวว่าไว้ว่า การจัดงานวิชาการในโรงเรียนที่ผู้บริหารควรมีการปรับปรุงงานวิชาการให้คืออยู่เสมอ ดังนั้นงานวิชาการในด้านการเรียนการสอนที่โรงเรียนต้องปฏิบัติจะต้องเกี่ยวข้องกับสิ่งต่อไปนี้

1. การจัดการวางสอน
2. การจัดทำแผนการสอน
3. การจัดครูเข้าสอน
4. การจัดครูสอนแทน
5. การแบ่งกลุ่มการเรียน

6. การสอนซ่อมเสริม

ซูเมคเคอร์ และเฟรสเซอร์ (Shoemaker and Fraser, 1981 : 178-182) กล่าวว่าไว้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารจะต้องมีบทบาท ดังนี้

1. ต้องศึกษาถึงประสิทธิภาพของการเรียนการสอนในโรงเรียน ได้แก่ งานวิชาการ และการแนะแนว
2. ต้องสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เต็มไปด้วยความเป็นระเบียบ ทำงานโดยมีจุดมุ่งหมาย คณะครูอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข
3. ต้องมีความคาดหวังสูง เพื่อสนับสนุนคณะครูและนักเรียน
4. ต้องตั้งวัตถุประสงค์ในการสอนของครู และมีระบบการประเมินผลการเรียนการสอนที่ดี

กรมวิชาการ (2535 : 4) ได้กำหนดแนวในการจัดการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษา ตามหลักสูตรพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ไว้ดังนี้

1. จัดการเรียนการสอนให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์และสภาพท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่นพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นตามความเหมาะสม
2. จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้สอดคล้องกับความสนใจและสภาพชีวิตจริงของผู้เรียน และให้โอกาสทำเทียมกัน ในการพัฒนาตนเองตามความสามารถ
3. จัดการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงบูรณาการทั้งภายในกลุ่มประสบการณ์ และระหว่างกลุ่มประสบการณ์ให้มากที่สุด
4. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ และกระบวนการกลุ่ม
5. จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงให้มากที่สุด และเน้นให้เกิดความคิดรวบยอดในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ
6. จัดให้มีการศึกษา ติดตามและแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
7. ให้สอดคล้องการอบรมด้านจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ
8. ในการเสริมสร้างค่านิยมที่ระบุไว้ในจุดหมาย ต้องปลูกฝังค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน เช่น ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีวินัย รับผิดชอบ ฯลฯ ควบคู่ไปด้วย
9. จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการปฏิบัติจริงของผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536ก : 8-9) ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในงานการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. จัดให้มีแผนการสอนให้ครบถ้วนทุกชั้นและทุกกลุ่มประสบการณ์ โดยมุ่งเน้นให้ครูผู้สอนเป็นผู้จัดทำแผนการสอนเอง ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำและกระตุ้นให้ครูจัดทำ และติดตามการนำไปใช้ด้วย

2. จัดห้องเรียนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน

3. จัดสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้และห้องพิเศษ เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ตามสภาพความพร้อมของโรงเรียน

4. ตรวจสอบการจัดตารางสอนให้เหมาะสมกับเวลา และสอดคล้องกับอัตราเวลาเรียนในหลักสูตรทุกกลุ่มประสบการณ์ ทุกชั้นเรียนและให้มีตารางสอนรวมของโรงเรียนด้วย

5. จัดทำหรือจัดหอบทสารประกอบหลักสูตร และแบบพิมพ์ต่าง ๆ ที่สนับสนุนการสอน เช่น แผนการสอน คู่มือครู และเอกสารที่เกี่ยวข้องสำหรับครูผู้สอนให้เพียงพอทุกระดับชั้นและทุกกลุ่มประสบการณ์ โดยการสำรวจความขาดแคลนและความต้องการ

6. จัดครูประจำชั้น ครูประจำวิชาให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถประสบการณ์และความถนัด

7. ติดตามการจัดการเรียนการสอนของครู โดยการตรวจแผนการสอนหรือบันทึกการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ

8. เชื่อมชั้นเรียน หรือสังเกตการสอน โดยกำหนดเป็นปฏิทินปฏิบัติงานไว้

9. จัดครูเข้าสอนแทนครูที่ขาดหรือครูที่ไม่มาปฏิบัติงาน โดยมีกรบันทึกมอบหมายงานและบันทึกรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นลายลักษณ์อักษร

10. ติดตามช่วยเหลือพิเศษ ช่วยแก้ปัญหาในส่วนที่กี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้แก่ครู ให้ขวัญและกำลังใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร

11. เป็นผู้นำให้ครูปรับปรุงการเรียนการสอน ให้รู้จักใช้เทคนิคและวิธีการสอนแบบต่าง ๆ และเลือกกิจกรรมการสอน โดยคำนึงถึงสภาพความพร้อมของนักเรียน โรงเรียนชุมชน และสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดี

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2537 : 6) ได้แบ่งองค์ประกอบของการสอน เป็น 2 ด้าน ได้แก่

1. ด้านองค์ประกอบรวม หมายถึง องค์ประกอบด้านโครงสร้างที่มาประกอบกันเป็นการสอน อันประกอบด้วย

1.1 ครู หรือผู้สอน หรือวิทยากร

1.2 นักเรียน หรือผู้เรียน

1.3 หลักสูตร หรือสิ่งที่จะสอน

2. ด้านองค์ประกอบย่อย หมายถึง องค์ประกอบด้านรายละเอียดของการสอน ซึ่งจะต้องประกอบด้วยกระบวนการเหล่านี้ จึงจะทำให้เป็นการสอนที่สมบูรณ์ ได้แก่

- 2.1 การตั้งจุดประสงค์การสอน
- 2.2 การกำหนดเนื้อหา
- 2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 2.4 การใช้สื่อการสอน
- 2.5 การวัดผลประเมินผล

บุญชม ศรีสะอาด (2537 : 50) ได้เสนอแนะวิธีการสอนไว้ดังนี้

1. การสอนแบบบรรยาย
2. การสอนแบบอภิปราย
3. การสอนแบบอภิปรายย่อย
4. การสอนแบบสัมมนา
5. การสอนแบบคิว
6. การสอนโดยการแสดงบทบาทสมมุติ
7. การสอนโดยใช้เกมส์จำลองสถานการณ์
8. การสอนโดยใช้การระดมความคิด
9. การสอนแบบค้นพบความรู้
10. การสอนแบบแก้ปัญหา
11. การสอนแบบปฏิบัติการ
12. การสอนโดยใช้วัสดุอุปกรณ์
13. การสอนแบบให้ผู้เรียนเสนอรายงานในชั้นเรียน
14. การสอนโดยใช้คำถาม

จากแนวคิดของนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินการของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนของครู ซึ่งประกอบด้วย การกำกับติดตามให้ครูจัดทำแผนการสอนครบถ้วนทุกชั้นและทุกกลุ่ม ประสพการณ์ การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอนประจำชั้นและประจำวิชาที่เหมาะสม การจัดครูเข้าสอนแทน การสอนซ่อมเสริม การเยี่ยมชั้นเรียนหรือการสังเกตการสอน การจัดตารางสอนให้เหมาะสมกับเวลาและสอดคล้องกับอัตราเวลาเรียนในหลักสูตร การจัดทำหรือจัดหาเอกสารประกอบหลักสูตรและแบบพิมพ์ต่าง ๆ ตลอดจนการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อและสนับสนุนการเรียนการสอน การเป็นผู้นำให้ครูปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน สภาพความพร้อมของนักเรียน โรงเรียน ชุมชนและ

สิ่งแวดล้อม และส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.3.4 ด้านการนิเทศภายใน

นักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลายความหมาย ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534ข : 20) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า เป็นการร่วมมือกันทำงาน โดยใช้ความรู้ความสามารถของครูและผู้นิเทศ เพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 261) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู และเพิ่มพูนคุณภาพของบทเรียนให้เป็นที่ไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2536 : 4) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการทำงานและความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อประสิทธิภาพอันสูงสุดในการเรียนของนักเรียน

ไวลส์ (Wiles. 1967 : 6) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา คือ การแนะนำซึ่งกันและกัน การวางแผนร่วมกัน ปรึกษาหารือกัน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการชี้แนะ ช่วยเหลือ และร่วมมือกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533 : 8) ได้สรุปจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาคน การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกับครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครู และบุคลากรทางการศึกษาไปในทางที่ดีขึ้น
2. เพื่อพัฒนางาน เป้าหมายสุดท้ายของการนิเทศการศึกษาอยู่ที่นักเรียน ซึ่งเป็นผลผลิตจากการสอนครู และบุคลากรทางการศึกษา ดังนั้น การนิเทศจึงมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น
3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ การนิเทศการศึกษาเป็นการช่วยเหลือไม่ใช่การตรวจหรือจับผิด แต่เป็นการร่วมกันรับผิดชอบ ร่วมกันทำงาน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี
4. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ การนิเทศการศึกษามุ่งส่งเสริมให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเกิดขวัญและกำลังใจในการทำงาน

สำหรับการนิเทศภายในโรงเรียนนั้นมีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533 : 16, 67 – 76) ได้ให้
หลักการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ ดังนี้

1. ถูกต้องตามหลักวิชาการ
2. เป็นวิทยาศาสตร์ ทำงานมีระบบ
3. เป็นประชาธิปไตย
4. เป็นการสร้างสรรค์
5. เชื่อมั่นในความสามารถของครู
6. พัฒนาวิชาชีพมากกว่าความสัมพันธ์ส่วนบุคคล
7. บรรยากาศเป็นกันเอง

และได้เสนอเทคนิคที่จำเป็นต่อการนิเทศการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. เทคนิคการสื่อสาร
2. เทคนิคการประชุม
3. เทคนิคการสังเกต
4. เทคนิคการให้คำปรึกษาหารือ
5. เทคนิคการจูงใจ
6. เทคนิคมนุษยสัมพันธ์
7. เทคนิคความเป็นผู้นำ
8. เทคนิคกระบวนการกลุ่ม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534ก : 7) ได้สรุปไว้ว่า
การนิเทศการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาโรงเรียน 2 ประการ คือ

1. ให้คำแนะนำส่งเสริมประสิทธิภาพของการศึกษา
2. ให้ความช่วยเหลือแก่ครูในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ
สูงขึ้น โดยผู้นิเทศจะเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ สร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตร
สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน
ปรับปรุงสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการทำงานของครูให้ดีขึ้น

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 261) กล่าวไว้ว่า การนิเทศในสถานศึกษา
หมายถึง การนิเทศที่มีการริเริ่มและจัดดำเนินการโดยบุคลากรในสถานศึกษาและในหลายโอกาส
ก็เชิญบุคลากรภายนอกเป็นวิทยากรร่วมโครงการ

วรรณพร ภิรมย์รัตน์ และวิริยะ บุญชนะนิวาสน์ (2536 : 525 – 527) กล่าวไว้ว่า
การนิเทศ ในสถานศึกษาหรือการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่าง
ผู้บริหารโรงเรียนกับบุคลากรในโรงเรียน ในการแก้ไขปรับปรุงพัฒนาการทำงานของครูให้มี

ประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน และกล่าวถึงหลักการสำคัญของการนิเทศภายใน โรงเรียนไว้ดังนี้

1. การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นกระบวนการพัฒนาร่วมกันของผู้บริหาร โรงเรียน และคณะผู้นิเทศกับผู้บริหารนิเทศ โดยปฏิบัติการอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ชัดเจนต่อเนื่อง
2. การนิเทศภายในโรงเรียน เน้นบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตย ขอมรับ ในความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ขอมรับในบทบาทหน้าที่ของผู้ร่วมงาน และภารกิจที่กำหนดร่วมกัน
3. การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการสร้างสรรค์และส่งเสริมให้บุคลากรใน โรงเรียนทำงานด้วยความมั่นใจและภูมิใจในผลงาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาความก้าวหน้า ในวิชาชีพ
4. การนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นการตั้งอยู่บนรากฐานของการพัฒนาวิชาชีพ มากกว่าที่จะเป็นความลับพันธุในแต่ละบุคคล
5. การนิเทศภายในสถานศึกษา มุ่งบรรยากาศที่เป็นกันเอง ได้มก กระตุ้นให้ เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน และช่วยให้ครูเกิดความรู้สึกว่า พบวิธีที่ดีกว่าเดิมในการทำงานให้บรรลุ วัตถุประสงค์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536ก : 11-12) ได้เสนอ แนวทางการปฏิบัติงานของผู้บริหารในการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้อง ศึกษาและทำความเข้าใจถึงหลักการ และวิธีการปฏิบัติในการนิเทศภายในให้ชัดเจน สร้างความ เข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน โดยมี ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นประธาน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ หัวหน้าสายชั้น และคณะครูที่มีความเหมาะสมร่วมเป็นกรรมการ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่วางแผนเพื่อดำเนินการ นิเทศภายในตามกระบวนการ 5 ขั้น คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การวางแผนการสร้างเครื่องมือ การปฏิบัติการนิเทศ และการประเมินผลการนิเทศ จัดให้มี เครื่องมือ วัสดุ เอกสาร ที่จำเป็นสำหรับการนิเทศให้พร้อมที่จะใช้อย่างเพียงพอ ดำเนินการนิเทศ ตามแผนและโครงการที่กำหนด โดยจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานให้ชัดเจน เลือกใช้กิจกรรมการนิเทศ ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศ เชื่อมชั้นเรียน สังเกตการสอน เพื่อทราบ ปัญหาและพฤติกรรมการณ์การเรียนการสอนของครูและนักเรียน โดยมีแบบบันทึกการสังเกตการสอน จัดให้มีการประเมินผลการนิเทศภายใน เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของครู และพัฒนา การเรียนการสอนจัดทำเพิ่มข้อมูลเพื่อรวบรวมผลการนิเทศและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ

จากแนวคิดของนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาสรุปได้ว่า การนิเทศภายใน หมายถึง การดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันของผู้บริหารสถานศึกษา

บุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียน เพื่อแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ การให้คณะครูมีส่วนร่วมในวางแผนและจัดทำแผนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ การชี้แจง แนะนำ และสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู การดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานสำหรับการนิเทศภายในให้ชัดเจน การจัดให้มีเครื่องมือ วัสดุ เอกสารที่จำเป็นสำหรับการนิเทศภายในให้พร้อม และเพียงพอ การใช้เทคนิค วิธีการ กิจกรรม การนิเทศที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร การจัดทำระบบสารสนเทศที่เกี่ยวเนื่องกับการนิเทศภายใน การจัดให้มีการประเมินผลการนิเทศภายใน เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของครู และพัฒนาการเรียนการสอนจัดทำเพิ่มข้อมูลเพื่อรวบรวมผลการนิเทศ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศจัดให้มีการประเมินผลการนิเทศภายใน

1.3.5 ด้านการวัดผลประเมินผลการศึกษา

การวัดผลประเมินผลการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งของการจัดการศึกษา เพราะเป็นกระบวนการที่ทำให้ทราบว่าจัดการเรียนการสอน ตลอดจนความพยายามต่าง ๆ ของโรงเรียน ที่จะส่งเสริมการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้น ประสบผลสำเร็จเพียงใด เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุงการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนต่อไป

คำว่า การวัดผล และการประเมินผล มีนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษา ได้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

กรมวิชาการ (2534 : 1) ให้ความหมายไว้ว่า การวัดผลและการประเมินผล หมายถึง กระบวนการตรวจสอบการทำงาน ทั้งในช่วงที่กำลังทำและในเวลาที่ยังไม่เสร็จสิ้น ลงแล้วเพื่อหาข้อสรุปว่า งานที่ทำนั้นได้รับความสำเร็จตามความคาดหวังหรือไม่ มีปัญหาหรืออุปสรรคใดเกิดขึ้น อันเป็นผลทำให้งานไม่สำเร็จตามความคาดหวัง หรือใกล้ความคาดหวังมากที่สุด การประเมินผลที่ดีและเชื่อถือได้ย่อมจะเป็นเครื่องช่วยชี้้นำการทำงาน และการปรับปรุงงานการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ตลอดจนระยะเวลาของการทำงาน อันจะส่งผลให้งานประสบความสำเร็จมากที่สุด

กรมวิชาการ (2535 : 9) ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษาในด้านการวัดผลและประเมินผลไว้ดังนี้

1. กำหนดให้การประเมินผลการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมของทุกฝ่ายและทุกคนในโรงเรียน
2. สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผลให้เกิดขึ้นกับคณะครูทุกคน

3. ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถในการออกข้อสอบ
4. จัดตารางสอบ กำหนดครูผู้ดูแล และเวลาที่ใช้ในการสอบ
5. แนะนำให้ครูทราบถึงระเบียบของผู้สอน และผู้ควบคุมให้ปฏิบัติเป็น

แนวทางเดียวกัน

6. เมื่อสอบเสร็จควรประเมินการสอบที่ผ่านไป จัดให้ทำการวิเคราะห์ข้อสอบ เพื่อหาแนวทางแก้ไขในโอกาสต่อไป

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 200 – 201) ได้กล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการวัดและการประเมินผล ดังนี้

1. กำหนดนโยบายทั่วไปเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลในเรื่อง
 - 1.1 ประเภทของข้อสอบที่ใช้วัดผล
 - 1.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการสอบ จำนวนครั้งที่สอบและการเก็บคะแนน
 - 1.3 มาตรฐานในการสอบวัดผล
 - 1.4 การเตรียมแบบฟอร์มสำหรับรายงานผลการสอบแก่ผู้ปกครอง

แต่ละครั้ง

2. จัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการสอบ เช่น เครื่องพิมพ์ เครื่องโรเนียวตลอดจนเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวก

3. พยายามส่งเสริมครู อาจารย์ ให้มีความรู้ทางการวัดและประเมินผลโดยการจัดการฝึกอบรม การประชุมปฏิบัติการในด้านเทคนิคการออกข้อสอบ การให้คะแนน การประเมินผลข้อสอบตลอดจนการรายงานผลการสอบ

4. การจัดการวางสอบ ห้องสอบ และระเบียบในการสอบและการคุมสอบ
5. ควรมีการประเมินผลการสอน หากมีข้อบกพร่องจะได้หาทางแก้ไขต่อไป

หรือเสนอแนวทางในการนำไปปรับใช้ในครั้งต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536ข : 9) ได้ให้แนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวัดผลและประเมินผล ดังนี้

1. จัดให้มีระเบียบกระทรวงศึกษาว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร และสะดวกต่อการนำไปใช้
2. ศึกษาและทำความเข้าใจระเบียบวัดผลให้ละเอียดลึกซึ้ง สามารถอธิบายหรือชี้แจงให้ครู ผู้สอนเข้าใจและปฏิบัติได้
3. จัดให้มีการวัดผล และประเมินผลการเรียนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ระเบียบกำหนดไว้

4. วางแผนกำหนดระยะเวลาการวัดผลและประเมินผล และจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับหลักสูตรและเวลาเรียน

5. จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ แบบฟอร์มและเครื่องมือที่จำเป็นเพื่อใช้ดำเนินงานวัดผลและประเมินผลให้พร้อมและเพียงพอ

6. จัดสร้างเครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพ และปรับปรุงการสร้างข้อสอบของครูให้มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ โดยการอบรมให้ความรู้ ประชุมปฏิบัติการจัดสร้างข้อสอบ

7. ให้มีคณะกรรมการการวัดผลของโรงเรียน เพื่อพิจารณาการเลื่อนชั้น หรือการซ้ำชั้นของนักเรียน

8. จัดให้ครูทำหน้าที่วัดผลและประเมินผลของโรงเรียน ซึ่งมีพื้นความรู้ด้านสถิติ

9. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มประสบการณ์ ทุกระดับชั้นเรียน และนำผลการวิเคราะห์ มาใช้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

10. ติดตามและตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดผล ประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ เช่น สมุดประจำชั้น สมุดรายงานประจำตัวนักเรียน

11. จัดทำผลการประเมินแสดงความก้าวหน้าของนักเรียนทุกชั้น ทุกคน และทุกกลุ่มประสบการณ์ เพื่อให้นักเรียนสามารถตรวจสอบความสามารถของตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 ก : 408 – 409) ได้อธิบายและให้หลักปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลไว้ว่า การวัดผลและประเมินผลการเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นกระบวนการที่ตรวจสอบว่านักเรียนได้ถึงจุดหมายปลายทางตามที่หลักสูตรต้องการหรือไม่เพียงใด ผลจากการวัดจะเป็นข้อมูลที่ช่วยให้ครูผู้สอนได้นำไปพิจารณาหาวิธีการ แก้ไขข้อบกพร่อง และจุดอ่อนในด้านต่างๆ ได้ การปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล มีหลักดังนี้

1. การประเมินผลก่อนเรียน เป็นหน้าที่สำคัญที่ครูผู้สอนจะต้องประเมินเริ่มต้นการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา แต่ละหน่วย แต่ละบทเรียน เพื่อคือนักเรียนแต่ละคนที่จะเริ่มต้นเรียนที่จุดใด

2. การประเมินผลระหว่างเรียน เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่านักเรียนมีความรู้ความสามารถตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ใน ป.02 และในแผนการสอนหรือไม่

3. การประเมินผลปลายภาคเรียน เป็นการประเมินให้ครอบคลุมทุกจุดประสงค์ของกลุ่มประสบการณ์หรือจุดประสงค์ปลายทางที่เป็นตัวแทนของจุดประสงค์ทั้งหมดมาประเมินเพื่อดูผลการเรียน โดยสรุปว่า เรียนมาตลอดภาคเรียนแล้วมีผลเป็นอย่างไร

นอกจากนี้ ยังได้กล่าวอีกว่า การบริหารงานวิชาการจะบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรเพียงใดขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของการวัดจุดประสงค์ ดังนี้

1. โรงเรียนต้องจัดให้มีการวัดจุดประสงค์ตามที่กำหนดไว้ใน ป.02
2. โรงเรียนต้องจัดบริการเครื่องวัด การมีเครื่องมือวัดหลายแบบ เพื่อให้เหมาะสมกับบทเรียน
3. โรงเรียนต้องจัดบริการแบบฟอร์มการบันทึกการผ่านจุดประสงค์ เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอน
4. โรงเรียนต้องมีเกณฑ์ในการวัด เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนต้องสนใจและติดตามการช่อมจุดประสงค์
5. โรงเรียนต้องจัดให้มีการช่อมเสริม เพื่อให้ให้นักเรียนที่ไม่ผ่านจุดประสงค์มีโอกาสพัฒนาตนเอง

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2537 : 91) กล่าวไว้ว่า การวัด หมายถึง การกำหนดตัวเลขเพื่อแทนคุณสมบัติของสิ่งต่าง ๆ โดยเป็นไปตามเกณฑ์ ส่วนการประเมินผล หมายถึง การตัดสินคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือกระบวนการที่ก่อให้เกิดข้อมูลสารสนเทศเพื่อช่วยในการตัดสินใจ

อำภา บุญช่วย (2537 : 141) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลมีดังนี้

1. กำหนดนโยบายโดยทั่วไปเกี่ยวกับการประเมินผล เช่น ประเภทของข้อสอบหรือเครื่องมืออื่น ๆ ระยะเวลาที่จะใช้ในการสอบ มาตรฐานอันจะพึงยึดถือในการสอบ หรือการวัดผลกำหนดการส่งคะแนนสอบต่อหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ การเตรียมแบบสำหรับรายงานผลการสอบแก่ผู้ปกครอง
2. จัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จำเป็นในการสอบ
3. พยายามหาทางส่งเสริมครูให้มีความสามารถในการประเมินผล เทคนิคการออกข้อสอบการให้คะแนน
4. การจัดการวางสอบ กำหนดครูผู้คุมสอบ เวลาที่ใช้ในการสอบ
5. การจัดห้องสอบ ที่นั่ง การสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมแก่การสอบ
6. ศึกษาระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ผู้สอบและผู้ควบคุมสอบ เพื่อจะได้ให้ปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน
7. ประเมินผลการสอบที่ได้ผ่านไปแล้ว หากมีข้อบกพร่องเกิดขึ้นจะได้หาทางแก้ไขต่อไป
8. เกณฑ์ในการประเมินผล ตลอดจนแบบฟอร์มต่าง ๆ ผู้บริหารจะต้องตรวจสอบให้เป็นที่ไปตามเกณฑ์

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 82) กล่าวไว้ว่า การวัดผล คือ กระบวนการ กำหนดค่าหรือตีคุณค่าคุณสมบัติของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือบุคคลเป็นตัวเลข โดยใช้เครื่องมือเป็นหลัก ในการวัด ส่วนการประเมินผล เป็นกระบวนการพิจารณาตัดสินคุณค่าของวัตถุ คน สิ่งของ หรือกิจกรรมว่าบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด

วิรัตน์ วรรณรัตน์ (2539 : 4) กล่าวไว้ว่า การวัดผล หมายถึง กระบวนการในการ กำหนดตัวเลข หรือสัญลักษณ์ที่มีความหมายแทนคุณภาพ หรือคุณลักษณะของสิ่งที่จะวัดโดยใช้ เครื่องมือที่มี ประสิทธิภาพอย่างมีกฎเกณฑ์ การประเมินผล หมายถึง กระบวนการในการ ตัดสินใจ ตีราคา วินิจฉัย ชี้ขาด หรือลงสรุปสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อย่างมีหลักเกณฑ์โดยอาศัยการวัด เป็นหลัก ในกระบวนการเรียนการสอนการวัดและประเมินผลมีความสำคัญและเกี่ยวพันกัน เป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ เมื่อมีการเรียนการสอนย่อมต้องมีการวัดผลและประเมินผล

จากแนวคิดของนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาสรุปได้ว่า การวัดผล ประเมินผล การศึกษา หมายถึง การกำหนดนโยบายทั่วไปเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล โดยผู้บริหารและครูร่วมกันกำหนดแนวปฏิบัติในการวัดผลและประเมินผลของโรงเรียนให้ชัดเจน การจัดทำให้มีการวัดผลและประเมินผลให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และระเบียบของกระทรวง ศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) การวางแผนกำหนดระยะเวลา และจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลให้สอดคล้องกับหลักสูตรและเวลาเรียน การดำเนินการแต่งตั้ง คณะกรรมการวัดผลและประเมินผลของโรงเรียน ผู้บริหารมีการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับ ระเบียบว่าด้วยการวัดผลอย่างละเอียด สามารถอธิบายหรือชี้แจงให้ครูผู้สอนเข้าใจ นำไปปฏิบัติได้ การติดตามตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลและประเมินอย่างสม่ำเสมอ การส่งเสริมและ พัฒนาครูโดยการประชุม อบรมหรือสัมมนาให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการวัดผลและ ประเมินผลทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ การส่งเสริมให้ครูมีความสามารถในการสร้างเครื่องมือ และแบบทดสอบ การใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการวัดผลและประเมินผล การดำเนินการให้มีการจัดทำ ผลการประเมินแสดงความก้าวหน้าของนักเรียนทุกชั้นเรียน ทุกคนและทุกกลุ่มประสบการณ์ การจัดทำรายงานผลการประเมินผลไปถึงผู้เรียน และผู้ปกครอง การนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ เพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน

1.3.6 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

หมวด 6 มาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ในราชกิจจานุเบกษา(2542 : 45-46) กำหนดให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการบริหารการศึกษาที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงาน ประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่

การพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งมี นักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

วันชัย สิริชนะ (2538 : 21) กล่าวไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ระบบที่สร้างความมั่นใจต่อสังคม ผู้ปกครอง นักเรียน เปรียบเหมือนลูกค้าว่าสถานศึกษาที่ได้รับรองมาตรฐานสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้

เข้มทอง สิริแสงภิส (2540 : 19) กล่าวไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การประกันคุณภาพของกระบวนการบริหารและการให้บริการทางการศึกษา โดยเชื่อมั่นว่าเมื่อ กระบวนการบริหารและบริการมีคุณภาพแล้ว จะทำให้ผลผลิตเป็นนักเรียนที่มีคุณภาพโดยคาดว่า แม้นักเรียนที่จบการศึกษาจะมีคุณภาพไม่เท่าเทียมกัน แต่นักเรียนทุกคนน่าจะมีคุณภาพไม่ต่ำกว่า เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำที่โรงเรียนได้กำหนดไว้

อำรุง จันทวานิช และไพบุลย์ แจ่มพงษ์ 2542 : 10) กล่าวไว้ว่า การประกัน คุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อสร้างความมั่นใจได้ว่า สถานศึกษาจะสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานโดยนักเรียน หรือผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะต่าง ๆ ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา(2544 : 9-10) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ระบบประกัน คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นกลไกขับเคลื่อนให้สถานศึกษาพัฒนาไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง บนหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนาการระดมรับฝึชชอบการจัดการศึกษา ที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง อันนำไปสู่การเสริมสร้าง ศักยภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้สังคมมั่นใจว่าผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถ บุคลิกลักษณะ และคุณสมบัติตามหลักสูตรอย่างแท้จริง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 7) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาหมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติ ของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ ผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการ ทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยส่วนรวม ว่าการดำเนินงานของ สถานศึกษามีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตาม มาตรฐานการศึกษาที่กำหนด การประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการป้องกันไม่ให้เกิด การทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและผลผลิตไม่มีคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ปกครอง

นักเรียน ชุมชน และสังคม ว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาตามพันธกิจที่ร่วมกันกำหนดไว้นั้น จะได้ผลผลิต (ผู้เรียน) ที่มีคุณภาพอันพึงประสงค์ตามความคาดหวัง

สงบ ลักษณะ (2541 : 2) กล่าวไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการวางแผน และกระบวนการจัดการของผู้ที่รับผิดชอบจัดการศึกษาที่จะรับประกันให้ สังคมเชื่อมั่นว่าจะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้ครบตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบุไว้ในหลักสูตร และตรงกับความมุ่งหวังของสังคม

บุญส่ง เอ็งสุโสกณ และคณะ (2541 : 13) กล่าวไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึงระบบการบริหารการศึกษาที่สร้างความมั่นใจให้กับสังคม ผู้ปกครอง ผู้จัดการศึกษา และ ผู้ที่จบการศึกษาว่า การจัดการศึกษามีกระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน ผู้ร่วมงาน ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการดำเนินงาน มีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพงาน มีการควบคุมคุณภาพการทำงานเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ที่สังคมต้องการ

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2542 : 8) กล่าวไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การได้มีการวางแผนการทำงานและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผลผลิตของ โรงเรียนมีคุณภาพตรงตามมาตรฐานการศึกษา และตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจ

สำหรับแนวการดำเนินงานในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษานั้น สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 3-4) ได้เสนอแนวการดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาดังการะงาน ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality control)

1.1 การกำหนดมาตรฐาน

1.1.1 จัดทำมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของ ห้องถิ่นจากมาตรฐานกลาง

1.1.2 จัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านปัจจัย กระบวนการและผลผลิตของ สถานศึกษา

1.2 พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

1.2.1 กระตุ้นจูงใจให้ ผู้ร่วมงานรู้จักและรักการเรียนรู้อยู่เสมอเน้นให้ บุคลากรในองค์กรมีความคิดริเริ่ม เพื่อการสร้างสรรค์ปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้น

1.2.2 มีการสร้างจิตสำนึกของผู้ร่วมงานให้เห็นว่าการปรับปรุงคุณภาพ จะต้องปรับปรุงอยู่ตลอดเวลาและเป็นหน้าที่ของทุกคน

1.2.3 เป็นสมาชิกชมรมทางวิชาการของจังหวัดและเป็นเครือข่าย
ศูนย์วิทยบริการ

1.2.4 จัดทำธรรมเนียมสถานศึกษา

1.2.5 พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและสื่อการเรียนการสอน

1.2.6 ดำเนินการบริหารคุณภาพ (Quality management)

โดยมุ่งเน้นผลผลิต (ผู้เรียน) ที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้า ดังนี้

1.2.6.1 ควบคุมคุณภาพ และประเมินตนเอง ในทุก ๆ กิจกรรม
ของกระบวนการบริหาร และกระบวนการเรียนการสอน โดยใช้วงจรของเดมมิ่ง (PDCA)

1.2.6.2 มีการทำงานเป็นมาตรฐาน โดยควบคุมกระบวนการ
ตามเอกสารคู่มือ 3 ระดับ ที่จัดทำขึ้น คือ

1) คู่มือนโยบาย

2) คู่มือขั้นตอนการทำงาน แนวปฏิบัติ วิธีการ

3) คู่มือการทำงาน แผนการสอน

1.2.6.3 ต้องให้ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วม (Total participation)
เพื่อให้พลังที่มีอยู่อย่างไม่จำกัดของทุกคนในองค์กร ร่วมกันพัฒนาให้ตรงตามความต้องการของ
ลูกค้าและความต้องการที่เปลี่ยนแปลง

1.2.6.4 มีการทำงานเป็นทีมในทุกระดับ เน้นให้ทุกคนมีอำนาจ
ตัดสินใจ ซึ่งจะส่งผลให้ปรับปรุงและสร้างขวัญกำลังใจและทัศนคติที่ดี

1.2.7 พัฒนาระบบสารสนเทศของสถานศึกษา

1.2.8 ระดมความร่วมมือจากชุมชนและเอกชน

2. การตรวจสอบคุณภาพ หรือการทบทวนคุณภาพภายใน (Internal audit or
internal school review)

2.1 สถานศึกษาต้องดำเนินการทบทวนคุณภาพภายในด้านคุณภาพ
สถานศึกษาและคุณภาพการสอนทุกปี

2.2 นำผลการทบทวนมาดำเนินการและปรับปรุงให้ได้คุณภาพตาม
มาตรฐานที่กำหนด

3. การประเมินคุณภาพการบริหารสถานศึกษาควรกำหนดให้มีการประเมิน
ความก้าวหน้า และประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการของสถานศึกษาในทุก ๆ แผนงาน แล้วนำผลมา
พัฒนาปรับปรุง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 6) ได้เสนอแนวทางในการ
ดำเนินการ ดังนี้

1. ต้องดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นประจำทุกปี

2. ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร การศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ที่ประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินการ การประเมินผล และการปรับปรุงการดำเนินการ โดยต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้อง กับความมุ่งหมายและหลักการ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรฐาน การศึกษา และเป้าหมาย ปรัชญา ชรรถมนุญสถานศึกษา กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการที่ ชัดเจน ติดตามประเมินผลการทำงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง นำผลการประเมินมาปรับปรุงและ พัฒนา คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

3. ควรมีการประสานงานและการมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

4. จัดทำรายงานผลการประกันคุณภาพภายใน โดยแสดงผลการประเมิน คุณภาพการศึกษา แนวทางหรือแผนงานในการปรับปรุงและพัฒนา จัดทำรายงานโดยสรุป ปิดประกาศไว้ที่สถานศึกษา แก้งผู้ปกครอง เผยแพร่ต่อสาธารณชน และผู้สนใจทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 8-9, 68 - 73) ได้นำหลัก และกระบวนการบริหารคุณภาพที่ประกอบด้วย กระบวนการวางแผน (Plan) กระทำตามแผน (Do) การตรวจสอบประเมินผล (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Action) เป็นการพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และได้พัฒนามาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นกรอบ ในการประเมินคุณภาพภายนอก และเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานตาม เป้าหมายที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมีมาตรฐานการศึกษา ทั้งหมด 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ แบ่งเป็น 3 ด้านดังนี้

1. มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน มี 12 มาตรฐาน 38 ตัวบ่งชี้ เน้นพัฒนาการ ด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถตาม ศักยภาพและมีความสุข

2. มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ มี 6 มาตรฐาน 29 ตัวบ่งชี้ เน้นในด้าน กระบวนการบริหารจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอน

3. มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย มี 9 มาตรฐาน 24 ตัวบ่งชี้ เป็นการกำหนด คุณลักษณะหรือสภาพความพร้อมของผู้บริหาร ครู หลักสูตร อาคารสถานที่ และชุมชน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542. 2542 : 45-46) มาตรา 48 ระบุให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพ ภายใน และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2544 : 66-67) กล่าวไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาน่าจะต้องมีระบบและวิธีการเฉพาะ หลักการแรกคือ 'ไม่ว่าจะใช้วิธีใด จะต้องใช้เพื่อการพัฒนาการศึกษา หลักการที่สอง คือ จะต้องสะท้อนให้เห็นคุณภาพการจัดการสถานศึกษาตามมาตรฐานได้จริง

การพัฒนาโรงเรียนเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษานั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545 : 5) ได้ระบุถึงหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. ร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพ ไม่ใช่การจับผิดโดยมีเป้าหมายที่ผู้เรียน
2. ผสมผสานกับการบริหารจัดการตามปกติไม่ได้แยกส่วนการดำเนินการ
3. การมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย นับตั้งแต่ผู้เรียน

ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาโรงเรียนตามหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายใน สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 11) ระบุไว้สรุปได้ ดังนี้คือ

1. จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้ขึ้นไปตามมาตรฐานการศึกษา
2. การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา
3. การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาโดยการดำเนินงานจะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตาม ประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2546 : 18) ได้สรุปไว้ว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
2. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
6. การประเมินคุณภาพการศึกษา
7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

8. การผุดงระบบการประเมินคุณภาพการศึกษา
สำหรับหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษานั้น
มีดังนี้

1. ให้สถานศึกษาจัดโครงสร้างการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
2. ให้สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
สถานศึกษาให้มีอำนาจและหน้าที่ดังนี้
 - 2.1 กำหนดแนวทางและวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
สถานศึกษา
 - 2.2 กำกับ ติดตาม และให้ความเห็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประกัน
คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
 - 2.3 เสนอสถานศึกษาแต่งตั้งคณะบุคคลทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวน และ
รายงานคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
3. ให้สถานศึกษาจัดระบบสารสนเทศที่มีข้อมูลอย่างเพียงพอต่อการดำเนินงาน
ประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
4. ให้สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษาที่ครอบคลุม
สาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน สถานศึกษา
ท้องถิ่น และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. ให้สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดย
คำนึงถึงหลักและครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้
 - 5.1 เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและ
ความจำเป็นอย่างเป็นระบบและมีแผนปฏิบัติการประจำปีรองรับ
 - 5.2 กำหนดวิสัยทัศน์ การกิจ เป้าหมายและสภาพความสำเร็จ
ของการพัฒนาไว้อย่างต่อเนื่องชัดเจน และเป็นรูปธรรม
 - 5.3 กำหนดวิธีดำเนินงานที่มีหลักวิชาหรือผลการวิจัยหรือข้อมูลเชิง
ประจักษ์ที่อ้างอิงได้ให้ครอบคลุมการพัฒนาด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้
การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากร และการบริหารจัดการ เพื่อ
นำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้
 - 5.4 กำหนดแหล่งวิทยากรภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ
 - 5.5 กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของสถานศึกษาทุกคน รวมทั้งผู้เรียน
รับผิดชอบและดำเนินงานตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.6 กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคลากรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

5.7 กำหนดจัดงบประมาณและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

6. ให้สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษารวมทั้งมีการกำกับ ติดตาม การดำเนินงานให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

7. ให้คณะบุคคลตามข้อ 2(2.3) ดำเนินการตรวจสอบ ทบทวน และรายงานการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สำหรับการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ให้ใช้วิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม เช่น การสังเกตพฤติกรรมและกระบวนการทำงาน กระบวนการจัดการเรียนการสอน การสอบถาม การสัมภาษณ์ การพิจารณาหลักฐานร่องรอยการปฏิบัติงาน ตัวอย่างผลงาน และเพิ่มสะสมงาน ตลอดจนการใช้แบบสำรวจ แบบสอบถาม แบบทดสอบ และแบบวัดมาตรฐาน เป็นต้น โดยการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

8. ให้สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนทุกคนในทุกระดับช่วงชั้นที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ได้รับการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลัก และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้วยเครื่องมือมาตรฐาน

9. ให้สถานศึกษาจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยระบุความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา พร้อมหลักฐานข้อมูลและผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามข้อ 8 เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

จากแนวคิดของนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการวางแผน และกระบวนการบริหารจัดการที่สถานศึกษาจัดให้มีการดำเนินกิจกรรมอย่างหลากหลายเป็นระบบตามพันธกิจที่ผู้ร่วมงานได้ร่วมกันกำหนดไว้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษา ตรงตามความมุ่งหวังของสังคมและหลักสูตร การจัดโครงสร้างการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการดำเนินงานโดยทุกคนมีส่วนร่วมและกำหนดภารกิจของครู บุคลากรอื่น ๆ อย่างชัดเจนเหมาะสม การเสริมสร้างศักยภาพในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา การแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางวิธีดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา และกำกับ ติดตามการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน การจัดให้มีระบบสารสนเทศที่มีข้อมูลอย่างเพียงพอต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

โดยการให้ชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของเข้ามามีส่วนร่วม การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาโดยมีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและบรรลุเป้าหมายที่กำหนด การจัดการศึกษามีกระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอนโดยผู้ร่วมงานทุกคนมีส่วนร่วม ในการกำหนดแผนการดำเนินงาน การสร้างจิตสำนึกของผู้ร่วมงานให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพ งานจะต้องดำเนินการอยู่ตลอดเวลาเป็นหน้าที่ของทุกคนและมีการควบคุมคุณภาพการทำงาน การประเมินตนเองในทุกกิจกรรมของกระบวนการบริหาร และกระบวนการเรียนการสอน โดยใช้ วงจรของเดมมิ่ง (PDCA) การประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานการศึกษาจาก ภายในสถานศึกษาโดยบุคลากรของสถานศึกษา การนำผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุงแก้ไข เพื่อการรองรับมาตรฐานของโรงเรียนจากภายนอกการจัดทำรายงานผลการประกันคุณภาพภายใน โดยแสดงผลการประเมินคุณภาพการศึกษา แนวทางปรับปรุงและพัฒนาโดยสรุป แจ้งผู้เกี่ยวข้อง ทุกส่วนทราบ

จากการนำเสนอเกี่ยวกับขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการประกอบด้วยงานด้านต่างๆ 6 ด้านด้วยกัน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและ การบริหารหลักสูตร ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศภายใน ด้านการวัดผลประเมินผลการศึกษา และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยกำหนด ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการทั้ง 6 ด้าน เป็นตัวแปรต้นที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

1.4 แนวคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นดัชนีบ่งชี้ถึงความสามารถและศักยภาพ ในการเรียนที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของนักเรียน นอกจากนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ยังเป็นดัชนีบ่งชี้ถึงความสำเร็จในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ความสำเร็จในการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา และความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของคณะครูอีกด้วย โดยหลักการสำคัญของการจัดการศึกษาในแต่ละโรงเรียน จะพบว่า ทุกโรงเรียนต่างมุ่งหวังที่จะจัด การศึกษาให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้ว่า หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและมี ความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพได้ ซึ่งการจัดสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 สาระการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ประกอบด้วย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระ การเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จะทำให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายตามจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ (กระทรวงศึกษาธิการ.

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยกล่าวถึงคุณภาพของผู้เรียนไว้ว่า เมื่อจบหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้ง ค่านิยม ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2545 : 9)

1. สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้เป็นอย่างดี
 2. สามารถอ่าน เขียน ฟัง ดู และพูดได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 3. มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล และคิดเป็นระบบ
 4. มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้ และใช้ภาษาในการพัฒนาตน และสร้างสรรค์งานอาชีพ
 5. ตระหนักในวัฒนธรรม การใช้ภาษา และความเป็นไทย ภูมิใจและชื่นชม ในวรรณคดีและวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย
 6. สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และถูกต้องตามสถานการณ์และบุคคล
 7. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สร้างความสามัคคีในความเป็นชาติไทย
 8. มีคุณธรรม จริยธรรม วิสัยทัศน์ โลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง
- โดยช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) กำหนดไว้ว่า เมื่อผู้เรียนเรียนจบในช่วงชั้นนี้ แล้ว จะต้องมีความรู้ลักษณะดังนี้ (กรมวิชาการ. 2545 : 10 – 11)
1. อ่านได้คล่องและอ่านได้เร็วขึ้น
 2. เข้าใจความหมายของคำ สำนวน โวหาร การเปรียบเทียบ อ่านจับประเด็นสำคัญ รายละเอียดของเรื่อง แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความ ตีความ สรุปความจากการอ่าน
 3. นำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ในการแก้ปัญหา ตัดสินใจ คาดการณ์และใช้ การอ่าน เป็นเครื่องมือพัฒนาตน
 4. เลือกรับหนังสือและสื่อสารสนเทศจากแหล่งเรียนรู้ได้ตามจุดประสงค์
 5. เขียนเรียงความ ข้อความ จดหมาย เขียนอธิบาย เขียนชี้แจงการปฏิบัติงานและ รายงาน เขียนเรื่องราวจากจินตนาการและเรื่องราวที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง จดบันทึกความรู้ ประสบการณ์ เหตุการณ์ และการสังเกตอย่างเป็นระบบ
 6. สรุปความ วิเคราะห์เรื่องที่ฟังที่ดู และเปรียบเทียบกับประสบการณ์ในชีวิต
 7. สนทนาโต้ตอบ พูดแสดงความรู้ ความคิด ความต้องการ พูดวิเคราะห์เรื่องราว พูดต่อหน้าชุมชน และพูดรายงาน
 8. ใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือในการเรียน การดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกัน ในสังคม รวมทั้งใช้ได้ถูกต้องเหมาะกับบุคคลและสถานการณ์

9. เข้าใจลักษณะของคำไทย คำภาษาถิ่น และคำภาษาต่างประเทศที่ปรากฏ
ในภาษาไทย

10. ใช้ทักษะทางภาษาเพื่อประโยชน์ได้ตามจุดประสงค์
11. ใช้หลักการพิจารณาหนังสือ พิจารณาวรรณคดีและวรรณกรรมให้เห็นคุณค่า
และนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิต
12. ท่องจำบทร้อยกรองที่ไพเราะและมีคุณค่าทางความคิด และนำไปใช้ในการพูด
และการเขียน
13. แต่งกาพย์และกลอนง่ายๆ
14. เล่านิทานพื้นบ้านและตำนานพื้นบ้านในห้องถื่น
15. มีมารยาทในการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด
16. มีนิสัยรักการอ่าน และการเขียน

สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์กล่าวถึงคุณภาพของผู้เรียนไว้ว่า เมื่อจบ
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระคณิตศาสตร์
มีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ มีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์ ตระหนักในคุณค่าของ
คณิตศาสตร์ และสามารถนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปพัฒนาคุณภาพชีวิต ตลอดจนสามารถนำ
ความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปเป็นเครื่องมือเรียนรู้สิ่งต่างๆ และเป็นพื้นฐานในการศึกษาในระดับ
ที่สูงขึ้น การที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้คณิตศาสตร์อย่างมีคุณภาพนั้น จะต้องมีความสมดุลระหว่าง
สาระทางด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ ควบคู่ไปกับคุณธรรม จริยธรรม และกานิยม ดังนี้
(กรมวิชาการ, 2544 : 2 – 3)

1. มีความรู้ความเข้าใจในคณิตศาสตร์พื้นฐานเกี่ยวกับจำนวนและการดำเนินการ
การวัด เรขาคณิต พีชคณิต การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น พร้อมทั้งสามารถนำความรู้
นั้นไปประยุกต์ใช้ได้
2. มีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่จำเป็น ได้แก่ความสามารถในการ
แก้ปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย การให้เหตุผล การสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ และ
การนำเสนอ การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ ทางคณิตศาสตร์และ
เชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ
3. มีความสามารถในการทำงานอย่างเป็นระบบ มีระเบียบวินัย มีความรอบคอบ
มีความรับผิดชอบ มีวิจารณญาณ มีความเชื่อมั่นในตนเอง พร้อมทั้งตระหนักในคุณค่าและมี
เจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์

โดยช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) กำหนดไว้ว่า เมื่อผู้เรียนเรียนจบในช่วงชั้นนี้
แล้ว จะต้องมีคุณลักษณะดังนี้ (กรมวิชาการ, 2544 : 3 – 4)

1. มีความคิดรวบยอดและความรู้สึกเชิงจำนวนเกี่ยวกับจำนวนและการดำเนินการของจำนวน สามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับการบวก การลบ การคูณ และการหารจำนวนนับ เศษส่วน ทศนิยม และร้อยละ พร้อมทั้งตระหนักถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้และสร้างโจทย์ได้
2. มีความเข้าใจเกี่ยวกับสมบัติต่างๆ ของจำนวน พร้อมทั้งสามารถนำความรู้ไปใช้ได้
3. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความยาว ระยะทาง น้ำหนัก พื้นที่ ปริมาตร และ ความจุ สามารถวัดปริมาณดังกล่าวได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และนำความรู้เกี่ยวกับการวัดไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ได้
4. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมบัติรูปเรขาคณิตหนึ่งมิติ สองมิติ และสามมิติ
5. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแบบรูปและอธิบายความสัมพันธ์ได้
6. สามารถวิเคราะห์สถานการณ์หรือปัญหาพร้อมทั้งเขียนให้อยู่ในรูปของสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวและแก้สมการนั้นได้
7. เก็บรวบรวมข้อมูลและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบแผนภูมิต่างๆ สามารถอภิปรายประเด็นต่างๆ จากแผนภูมิรูปภาพ แผนภูมิแท่ง แผนภูมิวงกลม ตาราง และกราฟ รวมทั้งใช้ความรู้เกี่ยวกับความน่าจะเป็นเบื้องต้นในการอภิปรายเหตุการณ์ต่างๆ ได้
8. มีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่จำเป็น ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลายและใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การให้เหตุผล การสื่อสาร สื่อความหมายและการนำเสนอทางคณิตศาสตร์ การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การเชื่อมโยง ความรู้ต่างๆ ทางคณิตศาสตร์

จะเห็นได้ว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งสองมีความสำคัญในลักษณะที่ว่า เป็นวิชาที่คงการปลูกฝังคุณลักษณะให้ผู้เรียนสามารถอ่านออก เขียนได้ และคิดคำนวณได้ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ต่อไป ซึ่งวิชาที่จะช่วยให้นักเรียนมีคุณลักษณะดังกล่าว ได้แก่ วิชาภาษาไทยและวิชาคณิตศาสตร์ โดยวิชาภาษาไทยมีจุดเน้นในการสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับการอ่านออกและเขียนได้ของนักเรียนในขณะที่วิชาคณิตศาสตร์จะเน้นที่ทักษะในการคิดคำนวณเป็นสำคัญนั่นเอง สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 5) ที่กล่าวถึงความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ไว้ว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานในการคิด และเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ โดยในช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) นั้น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ว่า ให้จัดเวลาเรียนในกลุ่มภาษาไทยและคณิตศาสตร์ร้อยละ 40 ของเวลาเรียนในแต่ละสัปดาห์

ซึ่งจัดได้ว่า มีค่าร้อยละที่มากกว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ และให้ฝึกฝน ทบทวนอยู่เป็นประจำ เพื่อพัฒนาทักษะขั้นพื้นฐานในระดับที่สูงขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 10)

จากความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ที่ได้กล่าวมา จึงทำให้การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางเรียนวิชาภาษาไทยและวิชาคณิตศาสตร์เท่านั้น

1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

การบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลักของสถานศึกษา และเป็นเครื่องชี้ถึงความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2535 : 16) ซึ่งสอดคล้องกับสายัณห์ ผาน้อย (2539 : 3) ที่กล่าวไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเอาใจใส่ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของหลักสูตร

ในการพิจารณาคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534ก : 1) ได้กำหนดตัวบ่งชี้คุณภาพของการประถมศึกษาไว้ 4 ประการ คือ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ภาวะสุขภาพ
3. อัตราการเข้าชั้น
4. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ

สอดคล้องกับ เจษฎา แหม่มประเสริฐ (2540 : 39) ที่ได้กล่าวถึง การประกันคุณภาพของการศึกษาระดับประถมศึกษาว่า เครื่องชี้วัดเบื้องต้นที่จะบ่งชี้ถึงคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมี 3 ประการ คือ

1. การบริหารการใช้หลักสูตร
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ความศรัทธาของผู้ปกครองและชุมชน

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพตัวหนึ่งของโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งในการจัดทำโครงการประเมินคุณภาพนักเรียนนั้น กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเช่นเดียวกัน นั่นหมายความว่า การวัดผลประเมินผลคุณภาพของนักเรียนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการประเมินหรือมาตรฐาน

เป็นบรรทัดฐานขั้นต่ำในการวัด เพื่อให้ทราบว่านักเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับเดียวกันหรือไม่ และการวัดผลประเมินผลความสำเร็จของผู้เรียนจะเป็นวิธีหนึ่งในการวัดคุณภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้นๆ แต่อย่างไรก็ตาม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจะดีหรือไม่ นอกจากจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลาย ๆ ประการแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาก็มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย (สุข เศษชัย และคณะ. 2525 : 30) เช่นกันกับผลการวิจัยของไพรัช กันสุทธิ (2532 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อคุณภาพของนักเรียนประถมศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของมัวร์ (Moore. 1971 : 3223-A) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของครูใหญ่ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของโอลานียิ (Olaniyi. 1985 : 1469-A) ที่พบว่า บทบาทของอาจารย์ใหญ่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

จึงสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นงานหลักของโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของหลักสูตร โดยการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา ของโรงเรียนนั้นจะพิจารณาที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษา เป็นเครื่องชี้ความสำเร็จ และความสามารถ ของผู้บริหารสถานศึกษา

2. การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง

2.1 สภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง เป็นหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่ากอง สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้กับ ประชากรวัยเรียนในเขตจังหวัดอ่างทอง และรอยต่อเขตจังหวัดใกล้เคียง ตามนโยบายของรัฐบาล และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 ระดับ ปริมาณงานในความรับผิดชอบปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทองในปีการศึกษา 2546 ที่ผ่านมา ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง. 2546 : 11)

1. จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้แก่เด็กวัย 4-5 ขวบ หรือเด็กวัยก่อน เถณฑ์การศึกษากภาคบังคับ 2 ปี เพื่อให้มีความพร้อมในการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาและมี พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
2. จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาให้แก่เด็กไทยทุกคนที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษากภาคบังคับตามพระราชบัญญัติประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

3. จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้แก่เด็กในพื้นที่ชนบทที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้มีโอกาสศึกษาต่อเพิ่มขึ้นตามแนวนโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น 9 ปีของรัฐบาล

4. จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้แก่เด็กที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปริมาณงานในความรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง มีดังนี้
(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง. 2547ข : 1 – 2)

1. จำนวนนักเรียน

- 1.1 ระดับก่อนประถมศึกษา มีนักเรียนทั้งสิ้น 6,461 คน
- 1.2 ระดับประถมศึกษา มีนักเรียนทั้งสิ้น 21,982 คน
- 1.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีนักเรียนทั้งสิ้น 10,892 คน
- 1.4 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีนักเรียนทั้งสิ้น 4,080 คน

2. จำนวนหน่วยงานในสังกัด

- 2.1 กลุ่มโรงเรียน 14 กลุ่ม
- 2.2 โรงเรียนประถมศึกษา 156 โรงเรียน
- 2.3 โรงเรียนมัธยมศึกษา 22 โรงเรียน
- 2.4 โรงเรียนสาขา 1 แห่ง

3. จำนวนบุคลากรในสังกัดสถานศึกษา

- 3.1 ครูผู้สอน 2,093 คน
- 3.2 ผู้บริหารสถานศึกษา/ผู้ช่วยผู้บริหาร 216 คน

4. จำนวนบุคลากรในสังกัดสำนักงาน

- บุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง 119 คน

5. จำนวนลูกจ้างประจำ/ลูกจ้างชั่วคราว 247 คน

โดยในปีการศึกษา 2547 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทองได้กำหนดโครงการที่สำคัญไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2547 ได้แก่ โครงการส่งเสริมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก โครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับการปฏิรูปการเรียนรู้ โครงการการประเมินผลการศึกษา โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และโครงการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการศึกษา มีรายละเอียดโดยสังเขป ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง. 2547ง : 35, 47, 56, 71)

1. โครงการส่งเสริมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก เป็นโครงการที่เกิดขึ้นเนื่องจาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดหลักการสำคัญด้านการจัดระบบโครงสร้างและระบบการจัดการศึกษาไว้ว่า

ให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา ได้กำหนดรายละเอียดไว้ใน หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ที่มุ่งเน้นให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก โดยให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก ทั้งนี้ ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน โดยร่วมมือกับหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประเมินภายนอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางแจ้งจึงจัดทำโครงการขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความตระหนัก และส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการเข้าสู่มาตรฐานการประกันคุณภาพเพื่อตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด เพื่อเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการรองรับการประเมินภายนอก และเพื่อศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีเป้าหมาย 5 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง บุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ประการที่สอง สถานศึกษาทุกแห่งมีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ประการที่สาม สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการตรวจสอบคุณภาพภายใน โดยสามารถดำเนินการประเมินได้ด้วยตนเองและจากคณะกรรมการระดับเขตพื้นที่ ประการที่สี่ สถานศึกษาที่ยังไม่ได้รับการประเมินภายนอกได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก และประการที่ห้า ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์วิจัย ผลการประกันคุณภาพภายในและผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัด

2. โครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับการปฏิรูปการเรียนรู้ เป็นโครงการที่จำค้ำขึ้นเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 4 ได้กล่าวถึงแนวการจัดการศึกษาโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานศึกษาต้องจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการ และความพร้อมของผู้เรียน โดยมีการศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่เสมอ และกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยดำเนินการใช้หลักสูตรในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายฯ ในปีการศึกษา 2545 ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายปฏิรูปการเรียนรู้ โดยมีการปฏิรูปหลักสูตร ผู้เรียน เนื้อหาสาระ วิธีการจัดการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ และ

กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข มีคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาชาติ สามารถศึกษาต่อและประกอบอาชีพได้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายังคงได้ จัดการอบรมปฏิบัติการเรื่องการจัดทำ และการใช้หลักสูตรสถานศึกษาแก่บุคลากรทุกคนในสังกัด และโรงเรียนนำร่อง โรงเรียนเครือข่ายได้ใช้หลักสูตรสถานศึกษามาแล้ว 1 ปีการศึกษา ส่วน โรงเรียนอื่นๆ ใช้หลักสูตรสถานศึกษามาแล้ว 1 ภาคเรียน จึงเห็นสมควรให้มีการวิเคราะห์ ตรวจสอบเพื่อปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สามารถใช้จัดการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาผู้เรียนได้เหมาะสมกับวัยและเต็มศักยภาพ โดยประยุกต์ใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญา ท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนใน สังกัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง เพื่อให้มีการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความ เหมาะสมและสอดคล้องกับวัย วุฒิภาวะของผู้เรียน และสภาพท้องถิ่น และเพื่อส่งเสริมและ สนับสนุนให้สถานศึกษาใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม ให้เป็นแหล่ง ค้นคว้าสำหรับครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรในสังกัดทุกคน โดยมีเป้าหมายเพื่อ ให้โรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรทุกโรงเรียน (ร้อยละ 100) และโรงเรียน อื่นๆ อีก ร้อยละ 10 สามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่น และสามารถนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และกรรมการสถานศึกษาทุกคนมีความพึงพอใจในหลักสูตร สถานศึกษา ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำ การพัฒนาและการใช้ หลักสูตรของสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ศึกษาวิเคราะห์และ ผู้เกี่ยวข้องมีข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาของ โรงเรียนในสังกัด และให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน มีแหล่งเรียนรู้ในการที่จะศึกษา เกี่ยวกับหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้

3. โครงการการประเมินผลการศึกษา จุดเน้นการพัฒนาของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอ่างทอง มุ่งสนับสนุน ส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ของเด็ก ครู ผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องสู่เป้าหมายและเจตนารมณ์ของหลักสูตร ซึ่งทุกโรงเรียนได้ดำเนินการสอดคล้องตามกรอบและนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยยึดเด็กเป็นสำคัญ ทั้งนี้ได้จัดให้มี การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนเป็นระยะๆ อย่างสม่ำเสมอ ในระดับห้องเรียน ระดับโรงเรียน ระดับจังหวัด และระดับชาติ ซึ่งจะเป็ข้อมูลสำคัญในการวางแผนและพัฒนา คุณภาพการศึกษา การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องดำเนินการให้ เป็นไป ตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาครูและผู้บริหาร โรงเรียนให้สามารถปฏิบัติการวัดและประเมินผลในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รวบรวมข้อมูลสารสนเทศ การวัดและประเมินผลของสถานศึกษา และใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของทุกระดับ จัดทำคลังเครื่องมือวัดและประเมินผล จัดเก็บและให้บริการด้วยคอมพิวเตอร์ โรงเรียนที่มีความพร้อมจัดทำระบบทะเบียนและวัดผลโดยใช้โปรแกรม Term2544 รวบรวมข้อมูล GPA ของนักเรียนชั้น ม.6 ทุกคน และจัดทำรายงานตามโปรแกรมที่สำนักทดสอบทางการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด และดำเนินการสอบวัดคุณภาพการศึกษาระดับชาติ (National Test : NT) ในระดับจังหวัดในชั้น ป.3 ป.6 และ ม.6 โดยใช้เครื่องมือวัดและแนวดำเนินการตามที่สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด มีเป้าหมายเพื่อ พัฒนาคู่มือและผู้บริหารโรงเรียนให้สามารถปฏิบัติการวัดและประเมินผลในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ระบบเครือข่ายการนิเทศ และข้อมูลสารสนเทศการวัดและประเมินผล รวบรวมข้อมูลการวัดและประเมินผลของทุกสถานศึกษา และจัดทำระบบข้อมูลสนเทศระดับจังหวัด โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เผยแพร่แก่ผู้เกี่ยวข้อง จัดทำคลังเครื่องมือวัดและประเมินผล จัดเก็บและให้บริการด้วยคอมพิวเตอร์ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย และคณิตศาสตร์ โรงเรียนที่มีความพร้อมจัดทำระบบทะเบียนและวัดผลโดยใช้โปรแกรม Term2544 ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา (เดิม) 14 โรงเรียน โรงเรียนในฝัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลาง 7 โรงเรียน และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีความพร้อม รวบรวมข้อมูล GPA ของนักเรียนชั้น ม.6 ทุกคน และจัดทำรายงานตามโปรแกรมที่สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด 2 ครั้ง ครั้งแรกข้อมูลมัธยมศึกษาตอนปลาย 5 ภาคเรียน และครั้งที่สองข้อมูลนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 6 ภาคเรียน และดำเนินการสอบวัดคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ปีการศึกษา 2546 ในระดับจังหวัด นักเรียนชั้น ป.3, ป.6, ม.3 และ ม.6 ทุกคน ทุกโรงเรียนในจังหวัดอ่างทอง โดยใช้เครื่องมือวัดและแนวดำเนินการตามที่สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด และจัดทำรายงานสรุปผลการประเมินระดับจังหวัด

3. โครงการการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลาง ได้รับ การมอบภารกิจจากรัฐบาลและสังคม คือ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้แก่เด็กปฐมวัยจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดอ่างทอง โดยมีความมุ่งหมายและหลักการ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลาง มีประสิทธิภาพและส่งผลถึงตัวนักเรียนมากที่สุด และเพื่อเป็นการรองรับการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงได้จัดทำโครงการนี้ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์

เพื่อสร้างความตระหนักและส่งเสริมให้หน่วยงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง หน่วยงานดำเนินการเข้าสู่มาตรฐาน และมีเป้าหมายเพื่อให้บุคลากรทางการศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทองทุกระดับได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณในการ ดำเนินการ และพัฒนาการศึกษา ตามความเหมาะสม และให้บุคลากรกลุ่มเป้าหมายในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทองได้รับการพัฒนาให้เป็นไปตามกระบวนการปฏิรูปการศึกษา

5. โครงการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการศึกษา ด้วยสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอ่างทองมีนโยบายพัฒนาระบบการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อสร้างประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้ได้ผลดี มีระบบการทำงานที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อพัฒนา คุณภาพมาตรฐานในการบริหารที่ดี ส่งผลต่อการจัดการและสัมฤทธิ์ผลของสถานศึกษา ตลอดจน ผลที่ต่อเนื่องไปสู่เยาวชนที่จะได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ชี้แจง ทำความเข้าใจ และรับทราบปัญหาที่เป็นจริงร่วมกัน นำไปแก้ไขและพัฒนาการบริหาร สถานศึกษาและหน่วยงานให้สำเร็จมีประสิทธิภาพสูงสุด และเพื่อให้สถานศึกษาได้แสดงผลงาน และแสดงศักยภาพให้เป็นที่ประจักษ์แก่ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ แก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา มีเป้าหมายเพื่อจัดประชุมสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษาในการจัด การศึกษาระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เดือนเว้นเดือน ประกอบด้วย คณะ ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง จำนวน 26 คน เจ้าหน้าที่ จำนวน 2 คน รวม 28 คน และในเดือนที่เว้นจัดประชุมผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง จำนวน 170 คน ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 8 คน และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 184 คน

2.2 ผลการดำเนินงานทางด้านการจัดการศึกษาที่ผ่านมาในปี 2546

จากการดำเนินการจัดการศึกษาที่ผ่านมาในปีการศึกษา 2546 ปัญหาและความต้องการ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ซึ่งได้จากการประเมินผลการ ปฏิบัติงานในรอบปีการศึกษา 2546 ที่ผ่านมามีดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง, 2546ข : 23 – 24)

1. ด้านปริมาณ

1.1 เด็กวัยก่อนประถมศึกษา ยังไม่สามารถเข้าเรียนในชั้นอนุบาล หลักสูตร 2 ปี ได้อย่างสมอกาศเท่าเทียมกัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้ปกครองมีฐานะยากจน รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ ให้ผู้ปกครอง และชุมชนเห็นความสำคัญของการเตรียมความพร้อมเด็กก่อนวัยเรียนยังไม่ทั่วถึง

1.2 การเกณฑ์เด็กเข้าเรียน ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ยังไม่สามารถเกณฑ์เด็กเข้าเรียนได้ครบทุกคน ในปีการศึกษา 2546 ทั้งนี้เนื่องจากเด็กอพยพ ย้ายที่อยู่ตามผู้ปกครองไปประกอบอาชีพที่อื่น ไม่สามารถติดตามได้

1.3 การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทุกโรงเรียน (28 โรงเรียน) ต้องช่วยเหลือสนับสนุนอีกมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญเฉพาะวิชา อีกทั้งผู้ปกครองบางส่วนยังไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาระดับนี้

2. ด้านคุณภาพการศึกษา

นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารจำนวนมากเอาเวลาไปบริหารงานอย่างอื่น ทำให้การเรียนการสอนไม่ได้คุณภาพ ครูส่วนหนึ่งยังไม่เห็นความสำคัญของการเตรียมการสอน การสอนซ่อมเสริมยังมีน้อยการนิเทศติดตามผลไม่ทั่วถึง โดยผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2546 พบว่า กลุ่มทักษะวิชาภาษาไทย คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 48.93 จากเป้าหมายกำหนดไว้ร้อยละ 60 และวิชาคณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 44.37 จากเป้าหมายกำหนดไว้ร้อยละ 60

3. ด้านการบริหารและสนับสนุน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง มีภารกิจหลักที่รับผิดชอบโดยตรง คือ จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (ม. 1 – ม. 6) เพื่อให้การจัดการศึกษابرลุเป้าหมายตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงด้านการบริหารและสนับสนุนดังนี้

3.1 ต้องมีการปรับปรุงการบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้นให้ทุกหน่วยงานใช้แผนและระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อเอื้อต่อการวางแผนการบริหารการนิเทศ และการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 การนิเทศภายในโรงเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้เกี่ยวข้อง ขาดความสนใจ บางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน

3.3 จัดให้มีการค้นคว้า วิจัย เพื่อหารูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษา และการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในทุก ๆ ด้าน

จากที่กล่าวมาข้างต้น เมื่อพิจารณาถึงด้านคุณภาพการศึกษาพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด ด้านการบริหารและสนับสนุนต้องเน้นให้ทุกหน่วยงานใช้แผนและระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อเอื้อต่อการวางแผนการบริหารการนิเทศ และการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และให้มีการค้นคว้า วิจัย เพื่อหารูปแบบการเรียนการสอนที่ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในทุก ๆ ด้าน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น

2.3 กิจกรรมส่งเสริมการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของนักเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางตอนใต้จัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2547 ขึ้น โดยมีหลักการและเหตุผลว่า “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตลอดจนพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ กระบวนการเรียนรู้นั้น จะต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่เรียนใฝ่รู้ด้วยตนเอง ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพนั้น นอกจากจะพัฒนาสาระกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้แล้ว ยังถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ รวมทั้งในการจัดการศึกษาของรัฐให้คำนึงถึง การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย” ซึ่งในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางตอนใต้ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาหลายหน่วยงาน ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล สุขาภิบาล สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางตอนใต้ โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางตอนใต้มีภารกิจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาในสังกัดให้ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเกี่ยวกับการยกระดับความสามารถของผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพและมุ่งสู่มาตรฐานสากล ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางตอนใต้ จึงจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2547 ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางตอนใต้. 2547ค : 1-2)

1. เพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศและพัฒนาอัจฉริยภาพของนักเรียนทุกคนและทุกโรงเรียนในจังหวัดอ่างทอง
2. เพื่อเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ด้านภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และภาษาอังกฤษของนักเรียนทุกคนและทุกโรงเรียนในจังหวัดอ่างทอง
3. เพื่อยกระดับความสามารถของนักเรียนทุกคนในจังหวัดอ่างทองเต็มศักยภาพและมุ่งสู่มาตรฐานสากล
4. เพื่อให้ชุมชน องค์กรภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของจังหวัดอ่างทอง

และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทองมีเป้าหมายของการจัดกิจกรรมส่งเสริม การศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อ สอบแข่งขันความเป็นเลิศ ทางวิชาการของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 วิชา คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และภาษาอังกฤษ

ผลจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของนักเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว ทำให้ได้ข้อมูลเป็นคะแนนจากการทดสอบด้วยข้อสอบมาตรฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 วิชา คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และภาษาอังกฤษ ซึ่งผู้วิจัย นำคะแนนการทดสอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาภาษาไทยและคณิตศาสตร์ มาใช้เป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในการวิจัยครั้งนี้

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยในประเทศ

ปรีชา บุญคมรัตน์ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารงานวิชาการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ พบว่า การบริหารงานวิชาการทั้ง 7 ด้าน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนที่มีผู้บริหารมีวุฒิต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์การศึกษา และด้านการจัดกิจกรรมทางวิชาการแตกต่างกัน โรงเรียนที่ ผู้บริหารมีประสบการณ์ต่างกันมีการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารแผนแตกต่างกัน

ไพรัช กันสุทธิ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยคัดสรรทางการบริหาร โรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อคุณภาพของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 4 พบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรม การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อคุณภาพของนักเรียนประถมศึกษา

สิริพันธุ์ พันธุ์มี (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกับมาตรฐานโรงเรียน และคุณภาพการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 7 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับมาตรฐานโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกับคุณภาพการบริหารงานวิชาการ ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียน ที่มีมาตรฐานต่าง ๆ และคุณภาพการบริหารงานวิชาการระดับต่าง ๆ ยแล้ว พบว่า ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนที่มีมาตรฐานในระดับดีแตกต่างกับโรงเรียนที่มีมาตรฐาน

ในระดับพอใช้และควรปรับปรุงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพการบริหารงานวิชาการระดับต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน

วิเชียร นพพลกรัง (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการซึ่งสรุปจากเรื่องที่ผู้ให้สัมภาษณ์ระบุโดยมีความถี่สูงสุดมีดังนี้

1. ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ โรงเรียนจัดให้มีเอกสารหลักสูตรตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยเข้าสังกัดแจกให้ ส่วนการนำไปใช้โรงเรียนจัดให้มีเอกสารหลักสูตร และสื่ออย่างเพียงพอ และให้ครูศึกษาด้วยตนเอง ประเมินความเข้าใจจากการสังเกตการใช้สื่อ วัสดุ ประเมินผลผลสัมฤทธิ์และลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรและโรงเรียนได้ปรับปรุงแผนการสอน กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพให้สอดคล้องกับท้องถิ่น
2. ด้านการเรียนการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ผู้บริหารและครูจัดตารางสอนโดยจัดให้คาบเวลาเรียนยืดหยุ่นได้ จัดครูเข้าสอนตามความสามารถและประสบการณ์ จัดห้องเรียนแบบคละกัน ส่วนการจัดกลุ่มจัดให้เพื่อนช่วยเพื่อน ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูปรับปรุงการสอนโดยนิเทศเป็นประจำ ให้ครูเตรียมการสอนโดยบันทึกการสอนล่วงหน้า และประเมินการสอน จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนการสอนซ่อมเสริมจัดสอนเป็นกลุ่มย่อย
3. ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่จัดหาสื่อโดยซื้อจากเงินงบประมาณ และส่งเสริมการใช้โดยให้ครูบันทึกการสอนล่วงหน้า และประชุมชี้แจงให้เห็นความสำคัญ นิเทศการใช้สื่อโดยให้ครูศึกษาเอง และประเมินผลการใช้สื่อจากผลสัมฤทธิ์
4. ด้านวัดและประเมินผล โรงเรียนส่วนใหญ่เตรียมครูโดยส่งเข้ารับการอบรม และให้คำแนะนำปรึกษาหารือ โรงเรียนอำนวยความสะดวกโดยจัดทำเครื่องมือและแบบทดสอบให้สนับสนุนให้ครูนำผลไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติและสอนซ่อมเสริม และจัดทำสถิติข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผล
5. ด้านห้องสมุดโรงเรียน ส่วนใหญ่สำรวจความต้องการโดยประชุมครู ส่งเสริมให้เด็กใช้บริการโดยใช้กิจกรรมสอนข่าว มอบหมายให้ครูเป็นบรรณารักษ์แล้วจัดเวรนักเรียนผลัดกันรับผิดชอบ มีการเปิดบริการระหว่างพักกลางวัน โรงเรียนได้รับหนังสือจากเจ้าสังกัดเป็นครั้งคราว และประเมินการใช้ห้องสมุดจากบันทึกการใช้
6. ด้านการนิเทศการศึกษา โรงเรียนส่วนใหญ่ศึกษาสภาพและความต้องการโดยปรึกษาหารือกับคณะครู วิธีการนิเทศใช้การให้คำปรึกษาหารือ สร้างสื่อนิเทศและให้ครูนิเทศซึ่งกันและกันและประชุมเพื่อให้ครูนำผลการนิเทศมาปรับปรุงการเรียนการสอน

7. ด้านการวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดนโยบายบริหารงานวิชาการ โดยคณะครูและผู้บริหาร มีการทำโครงการรองรับตามสภาพปัญหา โรงเรียนได้รับงบประมาณตามแผนแต่ประมาณร้อยละไม่ได้ สนับสนุนให้ครูทุกคนร่วมวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ ประชุมชี้แจงโครงการเพื่อกำกับและประเมินผลหลังจากปฏิบัติตามแผน

8. ด้านส่งเสริมการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมส่งเสริมการสอน ตามที่เข้าสังกัดกำหนด โดยจัดตามสภาพความพร้อม ส่งครูเข้าอบรม สนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วม โดยเสนอความคิดเห็นในการกำหนดกิจกรรมโดยตรง มอบหมายงานตามความสามารถและ ประสบการณ์ผู้บริหารประเมินการจัดจากผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรม โดยสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม ของครูและนักเรียน

9. ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสำรวจความต้องการของครูและพิจารณาความจำเป็นจากการประชุมสอบถามและจัดทำโครงการอบรมให้ตรงกับ ความจำเป็นโดยจัดร่วมกับกลุ่มโรงเรียน และส่งเสริมให้เข้าร่วมประชุมอบรมโดยอำนวยความสะดวก ในการสมัคร และติดต่อที่พักรับ ส่วนการติดตามและประเมินผลให้ครูที่เข้าอบรมถ่ายทอดความรู้ แก่คนอื่น

วีระ พลอยครบุรี (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ได้รับ คัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นเขตการศึกษา 11 พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นมีการจัดหาเอกสาร หลักสูตร แผนการสอน คู่มือครู และเอกสารทางวิชาการให้ครูใช้อย่างเพียงพอ ผู้บริหารและครู ได้ออกพบปะเยี่ยมเยียนผู้ปกครองเพื่อประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร โรงเรียนสนับสนุนให้ครู ใช้สื่อในการเรียนการสอนและจัดให้มีการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดหางบประมาณ เพื่อพัฒนาสื่อการสอนเพิ่มเติมและติดตามประเมินผลการใช้สื่ออย่างสม่ำเสมอ มีการกำหนด นโยบายในการวัดและประเมินผลเกี่ยวกับวิธีการ เนื้อหา และระยะเวลาในการวัดและประเมินผล มีการนำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน จัดให้มีห้องสมุดโรงเรียน มุมหนังสือประจำชั้นเรียน และมีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน ผู้บริหารและครูหัวหน้า กลุ่มประสบการณ์ดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนด้วยการเยี่ยมชั้นเรียน สังเกตการสอน และ จัดกิจกรรมการนิเทศอื่น ๆ เพื่อสร้างเจตคติที่ดีในการนิเทศแก่ครู โรงเรียนดำเนินการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการสอนตามความพร้อมของโรงเรียนและสอดคล้องกับความต้องการของบุคลากร ในโรงเรียนและชุมชน มีการตั้งคณะทำงานเพื่อการวางแผนงานวิชาการของโรงเรียน และมีการจัด ฝึกอบรมทางวิชาการร่วมกับกลุ่มโรงเรียนและสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

กัญญา สายนุ้ย (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนประถมศึกษาที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 4 พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการดำเนินงานทั้ง 9 ด้าน ทั้งนี้โดยจัดผู้มครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตร ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม จัดสื่อการเรียนการสอนโดยซื้อด้วยเงินงบประมาณ มีการจัดห้องสมุด ให้นักเรียนได้ค้นคว้า ตลอดจนมีการประชุมอบรมทางวิชาการในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอน และการวัดผล ส่วนปัญหาที่พบมากที่สุดได้แก่ ผู้ปกครองไม่เข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนตามหลักสูตรและงบประมาณมีไม่เพียงพอในการซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด

รวิวรรณ อินทรักษา (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง กระบวนการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาขนาดเล็กที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 พบว่า ผู้บริหารจัดให้มีการวางแผนครอบคลุม ทั้ง 6 งาน โดย ผู้บริหาร และครู อาจารย์ ร่วมกันทำ แผนที่จัดทำมากที่สุดคือ แผนปฏิบัติการ ประจำปี การกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ พิจารณาจากสภาพปัจจุบัน และผลการประเมิน แผนและโครงการปีที่ผ่านมา การจัดตั้งงบประมาณ พิจารณาให้ตามความจำเป็นและเหมาะสม โรงเรียนเขียนโครงสร้างการบริหารเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดรายงานการติดต่อ ตามสายงานการบังคับบัญชา และแจ้งข่าวสารโดยเปิดโอกาสให้ครู อาจารย์ เสนอความคิดเห็นได้ ผู้บริหารเลือกบุคลากรเข้ารับผิดชอบตามความถนัด ความสนใจ ความสามารถ และประสบการณ์ ส่งเสริมให้ก้าวหน้าทางวิชาชีพ จัดสวัสดิการดูแลเรื่องความปลอดภัยและทรัพย์สิน ผู้บริหาร ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ให้คำแนะนำก่อนลงมือปฏิบัติงาน และให้คำปรึกษา เมื่อมีปัญหา ผู้บริหารประสานงานภายในกับบุคลากรโดยตรง การประสานงานภายนอก ของผู้บริหารดำเนินการร่วมกับฝ่ายประชาสัมพันธ์โรงเรียน ผู้บริหารควบคุมการปฏิบัติงาน 3 วิธี คือ ใช้การนิเทศภายใน แก้ไขข้อบกพร่อง และการประเมินผลการปฏิบัติงาน

ปัญหาที่พบคือ ขาดข้อมูลและข่าวสารในการจัดทำแผน ขาดการชี้แจงรายละเอียด ให้ผู้ปฏิบัติงานทราบ ขาดงบประมาณสนับสนุนในการไปอบรมและจัดสวัสดิการ บุคลากร มีไม่เพียงพอ การประสานงานภายนอกทำได้ไม่ทั่วถึง และการรายงานไม่ชัดเจน

จากการสอบถามครู อาจารย์ พบว่า กระบวนการบริหารงานทั้ง 5 ชั้น ของผู้บริหาร โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ประเสริฐ ฉ่ำชื่นวงศ์ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการวางแผนงานวิชาการ โดยกำหนดนโยบายตามสภาพปัญหาของโรงเรียนและ สอดคล้องกับนโยบายต้นสังกัด มีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบการวางแผน วิธีการ วางแผนนั้นใช้วิธีประชุมบุคลากรเพื่อระดมความคิดแล้วจัดทำเป็นแผนงานโครงการ การปฏิบัติ

ตามแผน มีผู้รับผิดชอบโครงการการปฏิบัติร่วมกับคณะกรรมการ ก่อนการปฏิบัติมีการชี้แจงให้บุคลากร เข้าใจขั้นตอนและให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณวัสดุ อุปกรณ์ มีการนิเทศติดตามผลโดยผู้บริหารสถานศึกษา และใช้แบบสังเกตการปฏิบัติงานเป็นเครื่องมือสังเกตทุกระยะของการปฏิบัติงาน มีการประเมินผลโดยการสังเกตและตรวจผลงานแล้วทำรายงานเป็นเอกสาร รวมทั้งนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขในเรื่องที่เป็นปัญหา

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติมากที่สุด เป็นกิจกรรมด้านการส่งเสริมการสอน รวมทั้งจัดทำแผนงานโครงการในด้านนี้มากที่สุดด้วย โรงเรียนมีการประชุมครูและกล่าวถึงในด้านการเรียนการสอนมากกว่าด้านอื่น ๆ โดยกล่าวถึงเรื่องการเร่งรัดคุณภาพมากที่สุด

ในด้านปัญหาและอุปสรรค ส่วนมากขาดบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน แต่ละด้าน ขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ แนวทางแก้ไขควรให้มีการพัฒนาบุคลากร และจัดสรรงบประมาณให้มากขึ้น

สมศักดิ์ กงสมนวน (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาศามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม และด้านการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผลการศึกษาอยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนด้านการนิเทศอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนจำแนกตามขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการบริหารงานวิชาการ ปรากฏว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม และรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นการวัดผลและประเมินผลการศึกษาแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อาราม สุวรรณชัยรบ (2535 : 204-209) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาศามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเห็นว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม และรายด้านทั้ง 9 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ การเรียนการสอน วัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน การส่งเสริมการสอนการวัดผลประเมินผล ห้องสมุด การนิเทศการศึกษา การวางแผน และกำหนดวิธีการดำเนินงานและประชุมอบรมทางวิชาการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 9 ด้าน ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา

ในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำในแต่ละด้าน และรวมทุกด้าน พบว่า มีการบริหารงานวิชาการทุกด้านอยู่ในระดับมาก และมีการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน และด้านวางแผน และกำหนดวิธีการดำเนินงาน และโดยรวมทั้ง 9 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

บุญสืบ หาสาสน์ศรี (2535 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์สูง 3 ด้าน คือ การบริหารงานธุรการ การเงิน และพัสดุ การบริหารงานกิจการนักเรียน การบริหารงานบุคลากร และปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง 3 ด้าน คือ การบริหารอาคารสถานที่ การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การบริหารงานวิชาการ เลือักการปฏิบัติงานทุกด้านอยู่ในเกณฑ์สูงความคิดเห็นระหว่างครูกับผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความคิดเห็นระหว่างครูกับผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามอายุ และวุฒิการศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาทั้ง 6 ด้าน ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ถวิล เกลี่งตะฮาด (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงและความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นการจัด การเรียนการสอน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริง และความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนคาดหวังให้มีการปฏิบัติสูงกว่าที่เป็นจริง

จิรวรรณ มาดี (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหาที่พบในระดับสูงคือ ด้านการวางแผนงานทางวิชาการ โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดบุคลากรที่จะรับผิดชอบงานด้านวิชาการ โดยเฉพาะงานด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ครูผู้สอนทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรยังไม่เพียงพอก่อนทำการสอน ด้านการจัดการเรียน การสอน ครูบางคนยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตร ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่สามารถจัดดำเนินการ ด้านการนิเทศภายในโรงเรียนได้ อย่างจริงจังและสม่ำเสมอด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดสถานที่ที่เหมาะสม

ในการจัดกิจกรรม อีกทั้งครูยังมีความเข้าใจในเรื่องการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ไม่เพียงพอ ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน ครูขาดความคิดสร้างสรรค์ในการดัดแปลงวัสดุ ในท้องถิ่นมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน และไม่มีเวลาว่างพอมาผลิตสื่อการเรียน ด้านห้องสมุด โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีงบประมาณในการจัดหาหนังสือ เอกสาร วารสารต่าง ๆ ไม่เพียงพอกับ จำนวนครูและนักเรียนสำหรับศึกษาค้นคว้า อีกทั้งขาดครูบรรณารักษ์โดยเฉพาะที่เป็นเจ้าหน้าที่ ประจำห้องสมุด ด้านการวัดผลและประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาเอกสาร ระเบียบ และ คู่มือปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลยังไม่เพียงพอและครูยังขาดความรู้เรื่อง การสร้าง เครื่องมือที่มีคุณภาพในการประเมินผลการเรียนการสอน

สมชาย คำรงค์ศิลป์ (2537 : 206) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่างกัน พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา อาวุธราชการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา และขนาดของโรงเรียน ไม่พบความแตกต่างกันทั้งใน ภาพรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน ยกเว้นเมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบความแตกต่างกัน 4 ด้าน คือ งานการเรียนการสอน งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียน งานนิเทศการศึกษา งานวางแผน และกำหนดวิธีดำเนินงาน

พงษ์ศักดิ์ อินทรามะ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหา การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ศรีสะเกษ ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ส่วนใหญ่มีการดำเนินงานทั้ง 9 ด้าน ดังนี้

1.1 ส่งเสริมให้ครูศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรด้วยตนเอง มีการปรับ แผนการสอนเพื่อนำไปใช้ให้เหมาะสมกับท้องถิ่น และติดตามประเมินผลครูเกี่ยวกับการนำ หลักสูตรไปใช้

1.2 ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามเนื้อหาของบทเรียน แต่ยึดหยุ่นตามสภาพของท้องถิ่น และให้ครูจัดทำบันทึกการสอนล่วงหน้าก่อนทำการสอนทุกครั้ง

1.3 จัดหาสื่อการเรียนการสอนโดยซื้อด้วยเงินงบประมาณ ครูมีการใช้สื่อ ตามจำนวนวัสดุและสิ่งที่มีอยู่ และจัดห้องบริการสื่อการเรียนการสอนอย่างมีระบบ

1.4 มีการวัดผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ในสมุดประจำชั้น (ป. 02) และนำผลการวัดไปใช้ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ

วัดผลและประเมินผล จัดหาหนังสือไว้ในห้องสมุดอย่างเพียงพอ และจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน นำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาวางแผนในการนิเทศการศึกษา และส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรม ด้านการเรียนการสอนอยู่เสมอ จัดประชุมอบรมทางวิชาการด้วยการให้ครูร่วมกันเสนอความคิดเห็น ความต้องการและปัญหาด้านวิชาการ ปัญหาในการบริหารงานวิชาการที่ผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนใหญ่ประสบ คือ ครูผู้สอนศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเอกสารประกอบหลักสูตรยังไม่เพียงพอ ครูบางคนไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ขาดผู้มีความรู้ความสามารถที่จะให้คำแนะนำแก่ครูในการผลิตและการใช้สื่อการสอน การจัดหาเอกสารหรือคู่มือเกี่ยวกับการประเมินผลเพื่อให้ครูศึกษายังกระทำไม่ทั่วถึง ครูขาดความกระตือรือร้นในการเพิ่มพูนความรู้ และไม่ได้ทำแผนงานการประชุมอบรมทางวิชาการประจำปี

สุเทพ สวัสดิ์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำแผนงานวิชาการของโรงเรียน จัดส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับ หลักสูตร จัดครูเข้าสอนตามความถนัด ความสามารถ และการจัดการสอนซ่อมเสริม จัดให้มี ห้องบริการสื่อ สนับสนุนผลิตสื่อการวัดผลและประเมินผล และจัดทำข้อทดสอบตามวิชา ที่รับผิดชอบ ด้านห้องสมุดส่งเสริมให้จัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ โครงการนิเทศภายใน ประชุมครูก่อนเปิดภาคเรียน และให้ครูที่ไปประชุมถ่ายทอดผลไปยังครูคนอื่น ๆ ส่วนปัญหา การบริหารงานด้านวิชาการ คือ ครูไม่เข้าใจหลักสูตร ขาดแคลนครูที่มีความชำนาญ ขาดเครื่องมือที่มีคุณภาพในการประเมินผล การนิเทศจัดไม่ได้อย่างสม่ำเสมอ และขาดงบประมาณ ในการจัดหาหนังสือเข้าห้องสมุด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 38,52) ประเมินผลคุณภาพ ผู้เรียนได้ดังนี้ ความรู้ ความสามารถในการในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ของเด็กประถมศึกษา ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ คุณภาพการศึกษาของไทยอยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วง ความรู้ความสามารถ ของเด็กไทยโดยเฉลี่ยอ่อนลง ทั้งในด้านกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีเหตุผล การริเริ่มสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา ความรู้ทางวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย รวมทั้งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านลักษณะนิสัยใฝ่รู้ ความรู้ คุณภาพ จริยธรรม ระเบียบวินัย การทำงานเป็นหมู่คณะ

สุนทรี ไพรสุวรรณ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนพบว่า พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในภาพรวมและอีก 3 งาน คือ งานด้านการเรียนการสอน งานด้านการวัดและประเมินผล และงานด้านนิเทศการศึกษา มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

เชสเตอร์ (Chester. 1966 : 286-288) ได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ลักษณะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาทั่วทั้งประเทศสหรัฐอเมริกานั้น มุ่งเน้นที่ การส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถและสมรรถภาพเพิ่มขึ้น เช่น การส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย อภิปรายเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การจัดปฐมนิเทศครูใหม่ วิจารณ์งานของครูแบบดีเพื่อก่อจذبบรมความรู้ด้านวิชาการเพื่อพัฒนาครู เป็นต้น

เบคเคอร์ (Becker. 1971 : 42-43) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาศึกษาผลการศึกษา พบว่า เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการนั้น ครูใหญ่มีปัญหาในเรื่องการจัดบุคลากรสำหรับงานต่าง ๆ มากที่สุด และมีปัญหาเรื่องการนิเทศการศึกษารองลงไป และมีปัญหาน้อยที่สุดเกี่ยวกับการวัดผลการศึกษา

เดสอเทล (Desautel. 1978 : A) ได้ศึกษาการรับรู้บทบาทในการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษารัฐโคโลราโด สหรัฐอเมริกา พบว่า ครูใหญ่มีความเห็นว่าตนใช้เวลาส่วนใหญ่ในการจัดการเรียนการสอน และมีความเห็นอีกว่า เขาควรจะได้ปฏิบัติหน้าที่ในด้านนี้ให้มากกว่าที่ได้ปฏิบัติอยู่แล้วกับเห็นว่าบทบาทการเป็นผู้นำในด้านการจัดการเรียนการสอนเป็นบทบาทที่สำคัญสำหรับครูใหญ่

แมททอกซ์ (Mattox. 1978 : 6061-A) ได้ศึกษาความต้องการในการปฏิบัติงานด้านวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษารัฐอินเดียนา ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ความต้องการของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก คือ มีความต้องการที่จะปรับปรุงการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร ความสามารถในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศและการวัดผลประเมินผล

เวลล์ (Well. 1978 : 2333-A) ได้ศึกษาเรื่องงานในความรับผิดชอบที่สำคัญของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา โดยศึกษาในรัฐโคโลราโด สหรัฐอเมริกา พบว่า ครูใหญ่มีความเห็นว่างานในหน้าที่ความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนนั้น ครูใหญ่ควรใช้เวลาเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้มากขึ้น แสดงว่าครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษารัฐโคโลราโด สหรัฐอเมริกา ยังใช้เวลาในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับวิชาการไม่มากเท่าที่ควร

มาร์เทลลาโร (Martellaro. 1983 : 384-A) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในรัฐแมซซาชูเซต พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ ในการควบคุมการศึกษา แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

สปาร์ค (Spark. 1984 : 1010-A) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของการปฏิบัติงานจริงของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับอำเภอของรัฐแคลิฟอร์เนีย โดยมุ่งศึกษาจากโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด และโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำสุด พบว่า ในหลักการไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหรือความสัมพันธ์ใดระหว่างผลสัมฤทธิ์ระดับอำเภอกับนโยบายการปฏิบัติงานและการรับรู้ในส่วนของการให้บริการระหว่างผู้บริหารในระดับอำเภอกับผู้บริหารสถานศึกษา แต่ก็มีสิ่งที่ยังชี้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์สูงของอำเภอ มักจะเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะจัดการให้มีการวางแผน การเป็นผู้นำ และมีส่วนร่วมในการบริหารกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำ

โอลานียิ (Olaniyi. 1985 : 1469-A) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของอาจารย์ใหญ่ บรรณาธิการในโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไนจีเรีย การศึกษาค้นคว้าเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของอาจารย์ใหญ่ ตามทัศนะของตนเอง และบรรณาธิการของโรงเรียนตามทัศนะของครูและนักเรียน และหาความสัมพันธ์ระหว่างบรรณาธิการของโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ซึ่งใช้คะแนนที่ได้จากการสอบโดยใช้แบบสอบถามของโรงเรียนแอฟริกาตะวันตก พบว่า บทบาทของอาจารย์ใหญ่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

เฮร์รอน (Herron. 1995 : 2229-A) ได้ทำการศึกษาเรื่องแบบผู้นำของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา และผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ใหญ่ จำนวน 194 คน จากโรงเรียนประถมศึกษาพินซิลเวเนีย พบว่า แบบผู้นำระดับประถมศึกษา และระดับของแบบผู้นำไม่ได้มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างความสามารถในการปรับแบบผู้นำ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แต่พบว่าปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีมากขึ้นไป

4. สรุปแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาทั้งหมด ประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ความหมายของงานวิชาการ ความหมายของการบริหารงานวิชาการ ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ แนวคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และ ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางประกอบด้วย สภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลาง ผลการดำเนินงานทางด้านการจัดการศึกษาที่ผ่านมาในปี 2546 และกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ

ของนักเรียน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งงานวิจัยในประเทศและงานวิจัยในต่างประเทศ ทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐาน แนวคิด และทฤษฎีที่ใช้สนับสนุนการวิจัย โดยสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงคาดว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศภายใน ด้านการวัดผลประเมินผลการศึกษา และด้านการประกันคุณภาพ น่าจะมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยวิชาภาษาไทยและวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยเช่นกัน